

(29)

உ. ம. அ. அ. அ.

[illegible]

അന്നു ഹിന്ദു മുമ്പെ ഉണ്ടു
 തന്നെ മുമ്പെ ഉണ്ടു തന്നെ
 മുമ്പെ ഉണ്ടു തന്നെ മുമ്പെ
 മുമ്പെ ഉണ്ടു തന്നെ മുമ്പെ

വേണ്ട അനുഭവങ്ങൾ കൂടാതെ പലതരം പരീക്ഷകൾ
 കൂടി ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിൽ പലതരം പരീക്ഷകൾ
 ഉണ്ടായിരുന്നു. ഇതിൽ പലതരം പരീക്ഷകൾ
 ഉണ്ടായിരുന്നു.

నేహూ బాల పుస్తకాలయం

భారతి

రచన

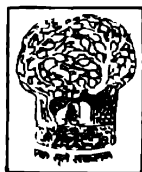
రా.అ. పద్మనాభన్

అనువాదం

చల్లా రాధాకృష్ణశర్మ

చిత్రాలు

గోపులు

నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్, ఇండియా
కొత్త ఢిల్లీ

1987 (Saka 1909)

© రా.అ. పద్మనాభన్, 1983

తెలుగు అనువాదం © నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్, ఇండియా, 1987

Subramania Bharati (Telugu)

National Book Trust India
REVISED PRICE Rs 5 00

Published by Director, National Book Trust, India,
A-5 Green Park, New Delhi-110016 and printed by
Jupiter Offset Press, B-10/3, Jhilmil Industrial Area,
Delhi-110032

ఛాయాచిత్రాలిచ్చి తోడ్పడిన ఈ క్రింది వారికి మా కృతజ్ఞత

1. తమిళనాడు ప్రభుత్వం వారి సమాచార శాఖ
2. 'హిందు', మదరాసు
3. శ్రీ రా.అ. పద్మనాభన్

భారతి పుట్టిన యిల్లు

వర్తమానం

జీవితంలో తరువాతి కాలంలో ఏ వృత్తి అవలంబించి ఎలా స్థిర పడతామో, ఆ విషయాన్ని మనలో చాలామంది పసిగట్టలేరు. కాని కొందరు మాత్రం చిన్నతనంలోనే తమలో ఉన్న ప్రతిభను గ్రహిస్తారు జీవితంలో తాము ఎలా స్థిర పడేదీ వాళ్ళకి తెలుస్తుంది. అలాంటివాళ్ళు అదృష్టవంతులు !

ముఖ్యంగా మహా కవులకి, సంగీత విద్వాంసులకి చిన్నతనంలోనే తమ జీవిత మార్గం ఏమిటో చక్కగా తెలుస్తుంది. వాళ్ళని మనం సహజ కవులనీ, సహజ సంగీత విద్వాంసులనీ అంటున్నాము. మేధావులనీ అంటున్నాము.

అయితే ఇలా పుట్టుకతోనే కవులుగానో సంగీత విద్వాంసులుగానో రూపొందే వారిని వాళ్ళ తలిదండ్రులు గాని ఇరుగు పొరుగు వారుగాని అలా గుర్తించ గలుగు తున్నారా? కొన్ని సమయాలలోనే అలా చెయ్యగలుగుతున్నారు.

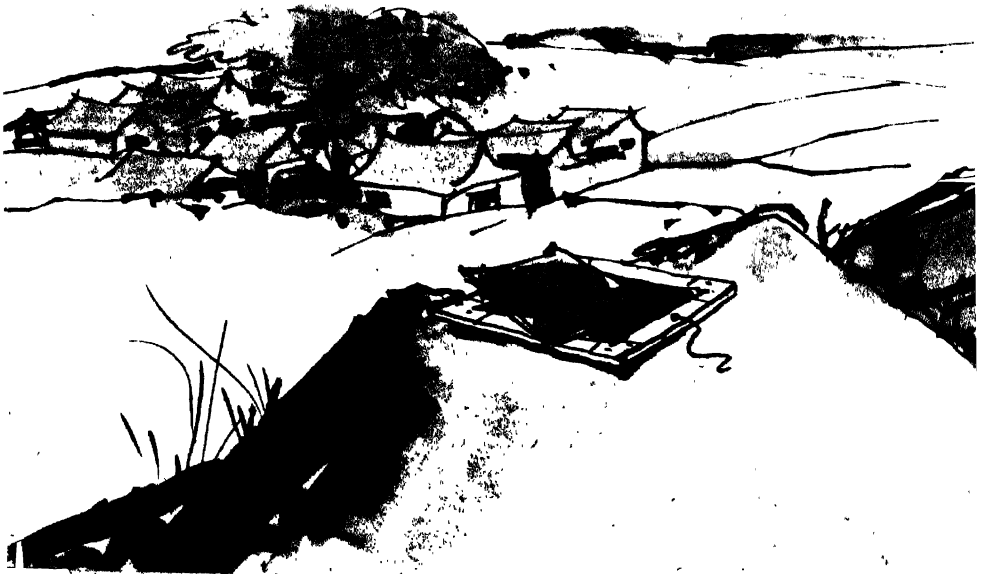
నూరేళ్ళకు మునుపు తమిళనాడులో దక్షిణంగా తిరునెల్వేలి జిల్లాలో ఎట్టయ పురం అనే ఊళ్ళో చిత్రభాను నామ సంవత్సరం కార్తీక మాసం మూలా నక్షత్రంలో, అంటే 11-12-1882 న, పుట్టిన సుబ్రహ్మణ్య భారతి అనే మహాకవి చాలా చిన్న తనంలోనే తనకూ కవిత్వానికి గల చుట్టరికాన్ని గుర్తించాడు. కాని కన్నకొడుకు ఇంగ్లీషు చదువు చదివీ, గణితం యంత్రాలకు సంబంధించిన శాస్త్రం నేర్చుకునీ, పెద్ద ఉద్యోగం చేసి బోలెడు సంపాదించాలనీ ఆయన తండ్రి ఆశించాడు!

సుబ్రహ్మణ్యం ముద్దు పేరు 'సుబ్బయ్య'. సుబ్బయ్యకి ఇంగ్లీషంటే మోజు లేదు. గణితమూ, యంత్రాలకు సంబంధించిన శాస్త్రమూ రుచించలేదు. తండ్రి "లెక్కలు

వెయ్యారా" అంటే చాలు, అతను మనసులో, "లెక్కలు, చెక్కలు, పక్కలు, నీక్కలు" అంటూ ప్రాస వచ్చేలా మాటలు పేర్చేవాడు. పద్య పాదంలోని రెండో అక్షరాన్ని ప్రాస అంటారు.

అయిదో యేట సుబ్బయ్య తల్లి చనిపోయింది. తల్లి లేని పిల్లవాడని అందరూ అతన్ని ప్రేమగా చూసేవారు. సుబ్బయ్య పలకా బలపాలతో బడికని బయలుదేరే వాడు. కాని దోవలో వాటిని ఎక్కడో పెట్టెని తోటల్లో తోపుల్లో ప్రకృతి అందచందాలు చూస్తూ కూర్చునేవాడు.

ఆకాశంలో మేఘాలు పరిగెత్తే ఆ అందం, చెట్లకొమ్మల గుండా ఎండ పడి అవి మెరిసే సాగసు, పక్షుల కలకలారావం, చీకూ చింతా లేకుండా అవి ఆకాశంలో ఎగిరే వైసం, సాయంకాలపు ఎర్రని ఆకాశం - మొదలైనవి చూసి సుబ్బయ్య ఎంత గానో మురిసిపోయేవాడు. తరువాత కాలంలో ఆయన, "ఎంతెంత సంతోషం, హే భగవాన్" అని పాడాడు.

తమిళం చదివితే ఉద్యోగం గాని సంపాదన గాని ఉండదని తండ్రి అనేవాడు సుబ్బయ్య మాత్రం తండ్రికి తెలికుండా ఒక ముసలి పండితుడి వద్దకు వెళ్ళి 'కంబరామాయణం' చదివేవాడు. అంతే కాదు, మిత్రుడు సోమసుందరమూ అతనూ కలిసి గుళ్ళో వాహనాల మండపంలో చాటుగా కూర్చుని తమిళ కావ్యాలు చదివి అనందించేవారు.

‘భారతి’ పట్టం

బాల్యంలోనే సుబ్బయ్యకి కవితలు అల్లే శక్తి ఉండేది. అయితే వయస్సు లోనే ఏవో బుల్లి బుల్లి పాటలు చెప్పాడు. తండ్రికి తెలికుండా, ఎట్టయపురం రాజుగారి సభకి వెళ్లి, అక్కడ గొప్ప గొప్ప పండితులు సాహిత్య విషయాలు చర్చిస్తుంటే సుబ్బయ్య ఆ చర్చలు వినేవాడు. కొన్ని సందర్భాలలో వాళ్లకి తోచని

విషయాన్ని సమయం చూసి చక్కగా చెప్పేవాడు. ఆశ్చర్యంలో మునిగిపోయిన పండితులు అతన్ని మెచ్చుకునేవారు. ఆ చిన్న పిల్లవాడి మేధాసంపత్తికి రాజుగారు ఎంతగానో మురిసిపోయేవారు.

సుబ్బయ్యకు అప్పుడు పదకొండేళ్లు. ఎట్టయపురం రాజుగారి కొలువు కూటంలో విదురై శివజ్ఞాన యోగి అనే తమిళ విద్వాంసుడి అధ్యక్షతను కొమ్ములు తిరిగిన పండితులు సభ చేస్తున్నారు. తండ్రి చిన్నసామి అయ్యయ కూడా ఆ సభలో ఉన్నాడు. ఆ ఊరివాళ్లూ అందులో పాల్గొన్నారు.

ఆ మహా పండితులకు ఎదురుగా బాలుడు సుబ్బయ్య నుంచున్నాడు, నిర్భయంగా.

పండితులు తమిళ ఛందస్సు గురించి ప్రశ్నమీద ప్రశ్న వేస్తున్నారు. పద్య లక్షణం తెలిపే శాస్త్రాన్ని ఛందస్సు అంటారు. సుబ్బయ్య తడుముకోకుండా బదులు చెపుతున్నాడు. యమకం మొదలైన అలంకారాలను వివరించ మన్నారు. అతను అనాయాసంగా వివరించాడు. 'వెణ్ణా' అనే నాలుగు పాదాల పద్యంలో చివరి పాదంలోని చివరి మాటలు చెప్పి పద్యమంతా చెప్ప మంటున్నారు. పండితులు ఆశ్చర్యపడేలా, అతను త్వరత్వరగా ఆ పద్యాలు చెపుతున్నాడు. భావం చెప్పి అది వచ్చేలా 'వెణ్ణా' పద్యం చెప్ప మంటున్నారు; చెపుతున్నాడు. మొదటి పాదం ఇచ్చి పద్యం పూర్తిగా చెప్ప మంటున్నారు. క్షణాలమీద పద్యం చెపుతున్నాడు సుబ్బయ్య.

పండితుల సంకోచానికి మేర లేదు. "ఇతని నాలుక మీద సరస్వతి దేవి నాట్యం చేస్తోంది" అన్నాడు ఒక పండితుడు. మరో పండితుడు, "ఇతను గదా సరస్వతి అనుగ్రహం సంపాదించిన వాడు!" అన్నాడు.

"మన సుబ్బయ్య సరస్వతి దేవి అనుగ్రహం సంపాదించిన వాడు. సరస్వతి అనుగ్రహం సంపాదించిన వాడని అర్థం వచ్చే 'భారతి' అనే పేట్రం ఇతనికి ఇస్తున్నాను. ఇకనుంచి మన సుబ్బయ్య సుబ్రహ్మణ్య భారతి అని పిలవబడతాడు," అని సభకు అధ్యక్షత వహించిన శివజ్ఞాన యోగి ఆ కుర్రవాణ్ణి ఆశీర్వదించాడు. సుబ్బయ్య భారతి అయిన కథ యిది!

సంతోషమూ దుఃఖమూ

భారతికి పద్నాలుగోయేట పెళ్ళి అయింది. అది ఆ రోజుల్లో అచారం. బాల్య వివాహం అన్నమాట! పెళ్ళికూతురు చెల్లమ్మకు ఏడేళ్లు.

పెళ్ళి నాలుగు రోజులపాటు వైభవంగా జరిగింది. ఎట్టయి పురం రాజుగారి అభిమానానికి పాత్రుడైనవాడు గదా మరి! ఆ చుట్టు పక్కల ఉండే జమీందారులు పట్టు వస్త్రాలు, కాలువలు, ముత్యాల హారాలు, ఉంగరాలు. ఎన్నో బహూకరించారు. బంగారు నాదస్వరం వాయిచే పద్మాంసుడు రత్నస్వామి నాదస్వరం వాయించాడు. ప్రసిద్ధురాలైన రమణి అమ్మ భరత నాట్యం చేసింది. ఊరేగింపు జరిగింది బాలుడైన భారతి అవిఅన్నీచూసి ఎంతగానో ఆనందించాడు. భార్యమీద ఒక ప్రేమ గీతమూ పాడాడు.

మహా వైభవంగా పెళ్ళి జరిగిన ఆ మరు సంవత్సరమే ఒక విపాద సంఘటన కూడా జరిగింది. తెల్లవాళ్ల కుట్ర వల్ల భారతి తండ్రికి పత్తి మిల్లువల్ల చాలా నష్టం వచ్చింది. అందువల్ల భారతి చదువుకి చాలినంత డబ్బు కూడా లేక పోయింది. అప్పుడు ఎట్టయి పురం రాజుగారి పిన తండ్రికి తనకు సహాయం చెయ్యమంటూ భారతి పద్మాంసుడు ఒక ఉత్తరం వ్రాశాడు.

భారతి చదువు తిరునల్వేలిలో కొనసాగింది. ఆ యేడు వచ్చిన నష్టాన్ని చూసి సహించలేక తండ్రి కాస్తాక్షన్ను మూశాడు. తల్లెమో లేదు. అప్పుడు తండ్రి కూడా లేదు అందువల్ల ఎట్టయి పురం విడిచిపెట్టి భారతి కాశీలో ఉన్న అత్తయ్య కుప్పమ్మ గారి యింటికి వెళ్ళాడు.

కాశీనగరం—గంగానది

కాశీనగరాన్ని చిన్న భారత దేశం అనవచ్చు. దేశంలోని అనేక ప్రాంతాల మనుషుల్ని కాశీలో చూడవచ్చు. భారతదేశపు వైశాల్యాన్ని, వివిధ ప్రాంతాల ప్రజల్ని వాళ్ళ అచార వ్యవహారాలను గురించి తెలుసుకోవడానికి ఆ నగరం తోడ్పడుతుంది. ఇక్కడ అత్యుత్తమ కుప్పమ్మగారి యింట్లో ఉండి, జయనారాయణ వ్యాస్ కళాశాలలో చేరి అలహాబాదు విశ్వవిద్యాలయం వారి ప్రవేశ పరీక్షకు చదివాడు భారతి.

గంగానది ఒడ్డున హనుమాన్ ఘట్టం వద్ద ఒక వైశ్య మతం ఉంది. ఆ మతానికి అధికారిగా ఉండేవాడు భారతి అత్యుత్తమ భర్త.

కాశీకి వచ్చిన కొత్తల్లో, భారతి ప్రతి రోజూ నున్నగా గడ్డం చేసుకుని కళాశాలకు వెళ్ళేవాడు. మీసం ఉండేది కాదు.

ఒక రోజు ఒక స్నేహితుడు, “మీ యింట్లో ఎప్పుడూ ఎవరో ఒకరు మరణిస్తూ వుంటారా యేమిటి?” అని అడిగాడు.

భారతి కది అర్థం కాలేదు. ఇంట్లో ఎవరైనా మరణిస్తే అప్పుడు మీసం తీసి వెయ్యడం అక్కడి అచార మని ఆ మిత్రుడు చెప్పాడు.

అదా సంగతి! అని నవ్వాడు భారతి. దక్షిణాదిలో చాలామంది బ్రాహ్మణులకు మీసం వుండదు. తానూ అలాంటి కుటుంబంలో పుట్టినందువల్ల మీసం పెట్టుకో లేదని భారతి అన్నాడు.

ఈ సంఘటన తర్వాత, భారతి మీసం పెంచసాగాడు. చక్కని మీసంతో ఆయన ముఖం గంభీరంగా కనిపించింది.

అంతేకాదు. ఉత్తరాదివారు కట్టుకునేలా భోవతి, కొటు, వెనక్కి గుడ్డ విడిచిన తలపాగా మొదలైనవి ధరించసాగాడు భారతి. అయినలో కొన్ని అచారాలు తెరమరుగుకి వెళ్ళాయి. కొత్త పద్ధతుల్ని చొరవగా అవలంబించాడు.

కాశీ నగరం భారతి మనస్సుని వికాల పరిచింది. భారతదేశపు బహుముఖమైన సంస్కృతి అయన్ని వశం చేసుకుంది. దేశపు ఏకత్వాన్ని అర్థం చేసుకున్నాడు.

“కాశీ విద్వాంసులు జరిపే చర్యలు
కంచిలో ప్రతిధ్వనింపగ చేసేము” అని,
“గంగా తీరపు గోధుమ పంటలు
కావెరి తమలపాకులు మార్పుకునేము” అని

అయిన తరువాతి కాలంలో పాడిన గేయ చరణాలలో అయిన కాశీవాసిపు ప్రభావం చక్కగా కనిపిస్తోంది

పైగా, తమ గేశాని, చూసి భారతీయులు ఎలా గర్వపడాలో ఆ విషయాన్ని తెలియజేస్తూ వ్రాసిన గేయంలో కూడా కాశీ నివాసం, గంగానది గొప్పతనం కనిపిస్తున్నాయి.

“మహిత హిమవద్గిరి మా గిరియే
మహి మీద దానిలా వేరొకటి లేదులే
గంగానది జలాల గంగానది మా నదియే
ఇవట దానికి సాటి యెన్నడ లడులే”

భారతి వేషభాషలలో వచ్చిని మార్పులు అయిన అత్యుత్తమ భర్తకు నచ్చలేదు. అయిన పరమ ఛాందసుడు. భారతి మిశం, క్రాపు, తలపాగా మొదలైన వాటిని చూసి అనాచారం అని అనహ్యించుకున్నాడు. భారతితో మాట్లాడడం, కలిసి

భోజనం చెయ్యడం మానివేశాడు. అయినా మార్గశిర మాసంలో ఒకరోజు ఆయన కూడా భారతిలోని గొప్పతనాన్ని గ్రహించగలిగాడు.

భారతి అత్తయ్య భర్త ప్రతి రోజూ శివపూజ చేసేవాడు. మతం కనక వందలకొద్దీ యాత్రికులు అక్కడికి వచ్చి దైవ దర్శనం చేసుకునేవారు. పూజ బ్రహ్మాండంగా జరిగేది.

మార్గశిర మాసంలో తిరువాదిరై ఉత్సవ సందర్భంగా అభిషేకం ముగిసి దీపారాధన మొదలయింది. దీపారాధన పూర్తి కాగానే 'తిరు వెంబావై' అనేపాట

పాదాలి. కాని ఆ పాట పాడే ఆయన ఆ రోజు రాలేదు. "ఏమిటి పరీక్ష" అని బాధ పడ్డాడు భారతి అత్రయ్య భర్త కృష్ణశివన్. 'తిరువెంబావై' పాడ కుండా పూజ ముగించడం అలవాటుకి విరుద్ధం. ఏం చెయ్యడమా అని మధనపడ్డాడు.

భారతి తిరువెంబావై పాట చక్కగా పాడడం ఆయన అత్రయ్య ఒకసారి విన్నది. అందువల్ల భారతికి పట్టువస్త్రంతో తలపాగా కట్టి, మెడలో రుద్రాక్షమాలలు వేసి, నుదుట విభూతి రేఖలు తీర్చి ఆయన్ని తిరువెంబావై పాడమని చెప్పింది.

భక్తి భరితంగా భారతి పాడడం విని, కృష్ణశివన్ ఆయన్ని కాగలించుకుని, "నాయనా, యింత చిన్న వయస్సులో నీ కెంత జ్ఞానం అబ్బింది! మేము వట్టి వేషధారులం. నువ్వు నిజమైన భక్తుడివి!" అని ఎంతో మెచ్చుకున్నాడు.

పరీక్షలో విజయం

కళాకాలకు వెళ్ళేటప్పుడు తప్ప మిగిలిన వేళల్లో భారతి గంగానది ఒడ్డున తిరుగుతూ కాలం గడిపేవాడు. చేతిలో ఎప్పుడూ డెల్లీ అనే ఆంగ్లకవి వ్రాసిన

పుస్తకం ఉండేది. గంగానది అందచందాలు అనుభవిస్తూనే కవితలు అల్లేవాడు భారతి. మిత్రులతో కలిసి పడవలో విహార యాత్ర చెయ్యడం ఆయనకి మహా యిష్టం!

అలహాబాదు విశ్వ విద్యాలయం వారి ప్రవేశపరీక్షలో భారతి కృతార్థుడయ్యాడు. సరిగ్గా ఆ సమయానికి ఎట్టయి పురం రాజుగారు కాశీకి వచ్చాడు. ఆయన భారతిని తమ ఊరికి పిలుచుకు వెళ్లాడు. అంతే కాదు. ఒక ఉద్యోగం కూడా ఇచ్చాడు. రాజుగారికి వచ్చే పత్రికలన్నీ చదివి, వాటిలోని విషయాలు చెప్పడం భారతి పని!

కాశీలో స్వతంత్రంగా జీవించిన భారతికి రాజుగారి ముందు చేతులు కట్టుకుని నిలబడడం నచ్చలేదు. రాజుగారి సమక్షంలో ఎవ్వరూ ఉత్తరీయం వేసుకో కూడదని ఒక సంప్రదాయం. వీధిలో ఆయన వస్తున్నప్పుడు, అందరూ లేచి చేతులు కట్టుకుని నిలబడాలి. ఇది మరో సంప్రదాయం. ఈ రెండూ భారతికి నచ్చలేదు.

ఒకసారి రాజుగారు వీధిలో వెడుతూవుంటే, భారతి లేచి నిలబడలేదు; కూర్చునే వున్నాడు. అందువల్ల కోటలో కలకలం ఏర్పడింది. భారతి ఉద్యోగం ఊడిపోయింది. శివపణ చెప్పి, మళ్ళీ ఉద్యోగంలో చేరవచ్చునని కొందరు సలహా యిచ్చారు. "ఎట్టయి పురం రాజుగారికి వేపకాయంత భూమి ఉంది. కాని యీ లోకం చాలా పెద్దది. అందులో నాకు చోటుంది." అని ఆ సలహాను ఆయన పెడ చెవిని పెట్టాడు.

మదురలో సేతుపతి ఉన్నత పాఠశాలలోని ప్రధాన తమిళ పండితుడు సెలవు మీద వెళ్ళాడు. ఆ బాళీలో భారతి మూడు నెలలపాటు తమిళ పండితుడుగా పని చేశాడు.

ఆ ఉద్యోగం ముగిసిన తర్వాత, మదరాసులో 'సుదేశమిత్తిరన్' (స్వదేశ మిత్రన్) అనే తమిళ దిన పత్రికకు సంపాదకులుగా ఉండిన జి. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యర్ భారతికి తమ పత్రికలో సహాయ సంపాదకులుగా ఉద్యోగం ఇచ్చారు. అది 1904వ సంవత్సరం. అప్పుడు భారతికి 22 యేళ్ళు. మదరాసు చేరుకున్నాడు.

ప్రతికారంగంలో భారతి

అనుభవం బొత్తిగా లేని పని అయినా, అచిరకాలంలోనే భారతి సంపాదకుడి అభిమానం చూరగొని సహాయ సంపాదకుడయ్యాడు. అంగ్ల ప్రతికలలోని విషయాలను చక్కని తమిళంలో అనువాదం చెయ్యడమే ప్రధానంగా ఆయన పని.

దేశసేవా దృష్టితో శ్రమకొర్చి సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు స్వదేశమిత్రన్ నడిపేవాడు. ఆయన హిందూ అనే అంగ్ల దినపత్రికా సంపాదకుడు, స్థాపకుడు కూడా. మాతృ భాషలో రాజకీయ విషయాలు చెప్పినప్పుడే, ప్రజలు చైతన్య వంతులవుతారని ఆయన అభిప్రాయం. అందువల్ల ఆయన స్వదేశమిత్రన్‌ని అరంభించాడు.

భారత జాతీయ కాంగ్రెసు పార్టీ సంస్థాపకులలో ఒకరు జి. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు. కాంగ్రెసు మహాసభ మొదటి సమావేశంలో అమోదించబడిన మొదటి తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టింది ఆయనే. ఏటేటా జరిగే కాంగ్రెసు మహాసభలకు ఆయన తప్పకుండా హాజరయ్యేవాడు. అంతేకాదు, తనతోపాటు సహాయ సంపాదకుడైన భారతిని కూడా ఆ సభలకు తీసుకువెళ్ళేవాడు. భారతదేశపు స్వాతంత్ర్యాన్ని ఆశించిన ప్రముఖ నాయకుల్ని కళ్ళారాచూసి, వారి ప్రసంగాలు విన్న భారతి అచిర కాలంలోనే దేశసేవకు నడుము విగించాడు.

నివేదికత ఆశీస్సు

1905లో కాశీలో కాంగ్రెసు మహాసభలు జరిగాయి. కాశీ వెళ్ళి, తిరుగు ప్రయాణంలో, కలకత్తాలోని డం డం అనే ప్రాంతానికి వెళ్ళాడు భారతి, స్వామి వివేకానందుని శిష్యురాలైన నివేదికాదేవిని చూడడానికి.

అన్యతంత్ర మైన భారతదేశం పునరుజ్జీవనం పొంది స్వతంత్రం కావడానికి సహాయపడిన ప్రముఖుడు వివేకానంద స్వామి. ఆయన శిష్యురాలు నివేదితాదేవి. ఆమె ఐరిష్ స్త్రీ. ఆ రోజుల్లో ఆమె భారతదేశపు స్వాతంత్ర్యానికి పాటుపడే వారిని ఎంతో ఉత్సాహపరిచేది. కలకత్తాలో ప్లేగు అనే భయంకర వ్యాధి ప్రబలి వుండేది. అయినా నిర్భయంగా ఆమె ఆ వ్యాధి తగ్గుదలకు కృషి చేసింది.

భారతిని చూడగానే ఆమెకు మేరలేని సంతోషం కలిగింది. దక్షిణాది నుంచి ఒక యువ దేశ భక్తుడు తనను చూడవచ్చినందుకు ఆమె సంతోషించింది.

మాటల మధ్యలో, "మీకు పెళ్ళయిందా?" అని ఆమె భారతిని అడిగింది. పెళ్ళయి ఒక అడవిల్ల కూడా ఉందని ఆయన బదులు చెప్పాడు.

"అలా అయితే కాంగ్రెసు మహాసభకు మీ భార్యను ఎందుకు తీసుకు రాలెదు?" అని ప్రశ్నించింది.

"ఇలాంటి రాజకీయ సభలకు భార్యల్ని వెంట బెట్టుకు వచ్చే అలవాటు మాలో లేదు" అన్నాడు భారతి.

నివేదితాదేవికి కోపం వచ్చింది. మొగం కంద గడ్డ అయింది. "దేశంలో సగానికి సగం మంది స్త్రీలున్నారు. వాళ్ళు కి స్వాతంత్ర్యం లేనప్పుడు,

జి. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యరు

మీకు లభించే స్వాతంత్ర్యానికి నిండుదనం ఎలా వస్తుంది? బాబూ! దీన్ని గుర్తుంచుకో: నువ్వు కవివి. తరువాతి కాలంలో పేరు పెంపులు గడిస్తావు. ప్రీ స్వాతంత్ర్యం కూడా నీ లక్ష్యంగా ఉండనీ" అని ఆమె ఆశీర్వాదించింది. ఆమె మాటలు భారతి మనస్సులో లోతుగా నాటుకున్నాయి.

1908 లోనూ 1909 లోనూ ప్రచురించిన 'స్వదేశ గీతంగ్', (స్వదేశ గీతాలు) 'జన్మభూమి' అనే జాతీయ గీతాల సంపుటుల్ని నివేదికాదేవికి ఆయన అంకితం చేశాడు.

ప్రీల కోసం నడపబడిన 'చక్రవర్తిని' అనే తమిళ మాస పత్రికకు భారతి అప్పట్లో సంపాదకుడుగా ఉండేవాడు. ప్రీల అభ్యుదయం కోసం ఆయన కృషి చేశాడు.

కనువిప్ప

కలిగించిన వంగ విభజన

1905లో కర్ణన్ అనే బ్రిటిష్ వైస్రాయి మతం ఆధారంగా చేసుకుని పాత వంగ రాష్ట్రాన్ని విభజించాడు. హిందువులూ ముస్లిములూ కలిసి మెలిసి వుండడానికి వీలు లేకుండా 'విభజించి పాలించు' అనే విధానమే యిది! అందు వల్ల దేశం అట్టుడికినట్టు ఉడికి పోయింది.

నివేదికాదేవి

స్వదేశీ ఉద్యమం దేశమంతటా వ్యాపించింది. స్వదేశీ వస్తువుల వాడకం, విదేశీ వస్తువులను బహిష్కరించడం, జాతీయ విద్య అంటూ దేశనాయకులు స్వదేశీ ఉద్యమాన్ని ప్రోత్సహించారు. దక్షిణాదిని కూడా ఈ ఉద్యమం బలపడింది.

‘ఇండియా’ వారపత్రిక

నేనొక పత్రికా సంపాదకుణ్ణి అనే విషయాన్ని భారతి ‘ఇండియా’ ద్వారా తెలియజేశాడు. దక్షిణాదిలో మొట్టమొదటిసారిగా రాజకీయ కార్మికులు (వ్యంగ్య చిత్రాలు) ప్రకటించింది ఇండియా పత్రికే. అవి కూడా ఎలాంటి చిత్రాలనుకున్నారు! పత్రిక మొదటిపుట పూర్తిగా కొట్టవచ్చినట్టు కార్మికులు ఉండేది. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని, వాళ్ళకి వంత పాట పాడే కొందరు భారతీయుల్ని పరిహసించే ఆ కార్మికులు సంచలనం కలిగించాయి.

కేవలం పరిహాసమే కాదు: దేశభక్తికీ, స్వదేశీ ఉద్యమానికే సంబంధించిన కార్మికులు కూడా వెలువడ్డాయి. ప్రజల హక్కుల్ని గుర్తుచేసే చిత్రాలూ వెలువడ్డాయి.

కార్మికుల్ని వివరిస్తూ లోపలి పుటలో ‘చిత్ర వివరణ’ వుండేది.

పత్రికలో మనదేశపు రాజకీయ విషయాలు, విదేశ రాజకీయాలు, సంపాదకీయం సాహిత్య విభాగం, చేతి పనులు వ్యవసాయం మొదలైన వాటికి సంబంధించిన విభాగాలు - ఇలా పెక్కు విషయాలు వుండేవి. 1905 నుంచి రష్యాలో స్వపరిపాలన కోసం సాగిన ఉద్యమాలు, టర్కీలో రాజరికం నిర్మూలన, భారతదేశంలో దేశభక్తులు కార్యకలాపాలు, తూర్పుకుడిలో స్వదేశీ నౌకల కంపెనీకి లభించిన ప్రోత్సాహం, విదేశ స్వాతంత్ర్య వీరులైన గరిబాద్దీ, మాజినీ మొదలైనవారి జీవిత చరిత్రలు, మేధావి రూసో వ్రాసిన ‘సాంఘిక ఒడంబడిక,’ భారతి రచించిన ‘జ్ఞానరథం’ మొదలైన పెక్కు రచనలు ‘ఇండియా’లో వెలువడ్డాయి. అది ఒక సంపూర్ణ పత్రిక!

ఇక అందులోని శైలి ఉద్రేకం కలిగించేలా ఉండేది. పాఠకుల్ని నితారుగా కూర్చోబెట్టింది. ఆ పత్రిక. కాలక్షిపం కబుర్లుగా కాకుండా, దేశభక్తిని గురించి దాని ప్రాథమిక సూత్రాలను గురించి పాఠకులు గ్రహించేలా ఆ పత్రిక వివరించింది.

పత్రికకు ప్రచారం బాగా లభించింది. ఆ రోజుల్లో 4,000 ప్రతులు అమ్ముడు పోయిన ఒకే ఒక తమిళ పత్రిక అదే!

దాని చందా వివరాలలో గమనించదగిన అంశాలున్నాయి. ప్రభుత్వంవారికైతే సాలుసరి చందా రూ. 50 లు; జమీందారులకూ ధనికులకూ రూ. 30 లు; ఇతరుల కేమో సంవత్సరపు చందా మూడు రూపాయలే!

ప్రకటనల ద్వారా 'ఇందియా'కి బాగా రాబడి వచ్చేది. ఎంతో ప్రచారం గల ఆ పత్రికలో వారం వారం 16 పుటలుంటే, వాటిలో 4 పుటలు పూర్తిగా ప్రకటనలే.

ఇందియా పత్రిక కార్తాను - మదరాసు నగరవాసులు
'దిగుమతి అయ్యే గుడ్డ' అనే రాక్షసుణ్ణి వధించడం

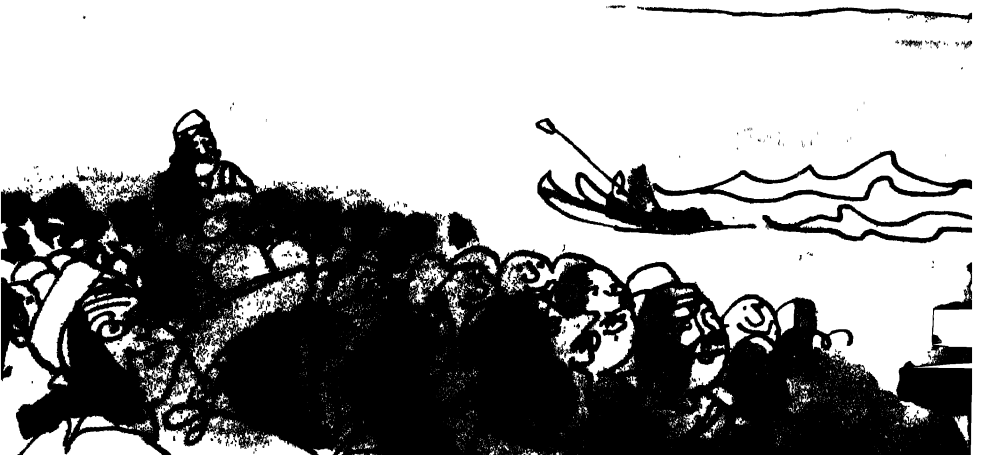

తిలక్ శిష్యుడు

1907లో సూరత్ లో కాంగ్రెసు మహాసభలు జరిగాయి. అప్పుడు మొదటిసారిగా భారతి లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్ ని చూశాడు. అంతకు మునుపే, తిలక్ సిద్ధాంతాల పట్ల ఆయనకి అభిమానం ఉండేది. “స్వరాజ్యం మన జన్మ హక్కు. దీనికోసం మనం బ్రతివ్వేవారిని యాచించడమా? మన హక్కుల కోసం ‘మనం శక్తి మంతులమై పోరాటం సాగించాలి’ అని ప్రప్రథమంగా చెప్పిన నాయకుడు తిలక్. తిలక్ ప్రదర్శించిన యీ అతివాద ధోరణిని బలపరచని వాళ్ళు కాంగ్రెసులో కొందరున్నారు. వీళ్ళకీ, తిలక్ అనుయాయులకూ మధ్య సూరత్ సభలో ఘర్షణ ఏర్పడి, చివరికి గందరగోళంలో ముగిసింది, ఆ సభ.

సూరత్ నుంచి తిరిగి వచ్చాడు భారతి. ఆయన తిలక్ సిద్ధాంతాలను నలుగురికీ తెలియజేయడంలో మునిగిపోయాడు. సభలు ఏర్పాటు చేశాడు. ‘ఇండియా’ పత్రికలో ఘాటుగా వ్రాశాడు. కార్యకాములు వేశాడు.

బాల భారత సంఘం అనే ఒక సంఘం నెలకొల్పాడు. తనవంటి యువకుల్ని చేరవేశాడు. సంఘం తరపున నగరంలో వాడవాడలా సమావేశాలు ఏర్పాటు చేశాడు.

లాలా లక్ష్మణరావు, తిలక్, బిపిన్ చంద్రపాల్

అలాంటి సంఘాలు తెలుగు దేశంలో కూడా ఏర్పడడానికి ఆయన తోడ్పడ్డాడు. 'బాల భారత' లేక 'యంగ్ ఇండియా' అనే ఆంగ్ల పత్రిక వెలువడడానికి కారణమయ్యాడు. దానికి వృద్ధ నాయకుడు డాక్టర్ నంజుండరావు సహాయపడ్డాడు.

బాల భారత సంఘం తరపున, అంతకు మునుపు, 1907, మే నెలలో సుప్రసిద్ధ వక్తా తిలక్ అనుయాయుల నాయకుడూ అయిన బిపిన్ చంద్రపాల్ ని ముద్రాసుకి రప్పించి, ఆయన చేత ఉపన్యాసాలు జప్పించాడు. తిరువల్లిక్కణ సముద్ర తీరాన (బీచి) పాల్ చేసిన ప్రసంగాలు దక్షిణ భారతంలో కనువిప్పు కలిగించాయి.

THE BALA BHARATA.

A WEEKLY JOURNAL OF
INDIAN NATIONAL ASSOCIATION.

ANNUAL SUBSCRIPTION Rs. 1 & 0 ONLY.

THE "BALA BHARATA" OFFICE.

51, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83, 85, 87, 89, 91, 93, 95, 97, 99, 101, 103, 105, 107, 109, 111, 113, 115, 117, 119, 121, 123, 125, 127, 129, 131, 133, 135, 137, 139, 141, 143, 145, 147, 149, 151, 153, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 167, 169, 171, 173, 175, 177, 179, 181, 183, 185, 187, 189, 191, 193, 195, 197, 199, 201, 203, 205, 207, 209, 211, 213, 215, 217, 219, 221, 223, 225, 227, 229, 231, 233, 235, 237, 239, 241, 243, 245, 247, 249, 251, 253, 255, 257, 259, 261, 263, 265, 267, 269, 271, 273, 275, 277, 279, 281, 283, 285, 287, 289, 291, 293, 295, 297, 299, 301, 303, 305, 307, 309, 311, 313, 315, 317, 319, 321, 323, 325, 327, 329, 331, 333, 335, 337, 339, 341, 343, 345, 347, 349, 351, 353, 355, 357, 359, 361, 363, 365, 367, 369, 371, 373, 375, 377, 379, 381, 383, 385, 387, 389, 391, 393, 395, 397, 399, 401, 403, 405, 407, 409, 411, 413, 415, 417, 419, 421, 423, 425, 427, 429, 431, 433, 435, 437, 439, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 453, 455, 457, 459, 461, 463, 465, 467, 469, 471, 473, 475, 477, 479, 481, 483, 485, 487, 489, 491, 493, 495, 497, 499, 501, 503, 505, 507, 509, 511, 513, 515, 517, 519, 521, 523, 525, 527, 529, 531, 533, 535, 537, 539, 541, 543, 545, 547, 549, 551, 553, 555, 557, 559, 561, 563, 565, 567, 569, 571, 573, 575, 577, 579, 581, 583, 585, 587, 589, 591, 593, 595, 597, 599, 601, 603, 605, 607, 609, 611, 613, 615, 617, 619, 621, 623, 625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639, 641, 643, 645, 647, 649, 651, 653, 655, 657, 659, 661, 663, 665, 667, 669, 671, 673, 675, 677, 679, 681, 683, 685, 687, 689, 691, 693, 695, 697, 699, 701, 703, 705, 707, 709, 711, 713, 715, 717, 719, 721, 723, 725, 727, 729, 731, 733, 735, 737, 739, 741, 743, 745, 747, 749, 751, 753, 755, 757, 759, 761, 763, 765, 767, 769, 771, 773, 775, 777, 779, 781, 783, 785, 787, 789, 791, 793, 795, 797, 799, 801, 803, 805, 807, 809, 811, 813, 815, 817, 819, 821, 823, 825, 827, 829, 831, 833, 835, 837, 839, 841, 843, 845, 847, 849, 851, 853, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 871, 873, 875, 877, 879, 881, 883, 885, 887, 889, 891, 893, 895, 897, 899, 901, 903, 905, 907, 909, 911, 913, 915, 917, 919, 921, 923, 925, 927, 929, 931, 933, 935, 937, 939, 941, 943, 945, 947, 949, 951, 953, 955, 957, 959, 961, 963, 965, 967, 969, 971, 973, 975, 977, 979, 981, 983, 985, 987, 989, 991, 993, 995, 997, 999, 1001, 1003, 1005, 1007, 1009, 1011, 1013, 1015, 1017, 1019, 1021, 1023, 1025, 1027, 1029, 1031, 1033, 1035, 1037, 1039, 1041, 1043, 1045, 1047, 1049, 1051, 1053, 1055, 1057, 1059, 1061, 1063, 1065, 1067, 1069, 1071, 1073, 1075, 1077, 1079, 1081, 1083, 1085, 1087, 1089, 1091, 1093, 1095, 1097, 1099, 1101, 1103, 1105, 1107, 1109, 1111, 1113, 1115, 1117, 1119, 1121, 1123, 1125, 1127, 1129, 1131, 1133, 1135, 1137, 1139, 1141, 1143, 1145, 1147, 1149, 1151, 1153, 1155, 1157, 1159, 1161, 1163, 1165, 1167, 1169, 1171, 1173, 1175, 1177, 1179, 1181, 1183, 1185, 1187, 1189, 1191, 1193, 1195, 1197, 1199, 1201, 1203, 1205, 1207, 1209, 1211, 1213, 1215, 1217, 1219, 1221, 1223, 1225, 1227, 1229, 1231, 1233, 1235, 1237, 1239, 1241, 1243, 1245, 1247, 1249, 1251, 1253, 1255, 1257, 1259, 1261, 1263, 1265, 1267, 1269, 1271, 1273, 1275, 1277, 1279, 1281, 1283, 1285, 1287, 1289, 1291, 1293, 1295, 1297, 1299, 1301, 1303, 1305, 1307, 1309, 1311, 1313, 1315, 1317, 1319, 1321, 1323, 1325, 1327, 1329, 1331, 1333, 1335, 1337, 1339, 1341, 1343, 1345, 1347, 1349, 1351, 1353, 1355, 1357, 1359, 1361, 1363, 1365, 1367, 1369, 1371, 1373, 1375, 1377, 1379, 1381, 1383, 1385, 1387, 1389, 1391, 1393, 1395, 1397, 1399, 1401, 1403, 1405, 1407, 1409, 1411, 1413, 1415, 1417, 1419, 1421, 1423, 1425, 1427, 1429, 1431, 1433, 1435, 1437, 1439, 1441, 1443, 1445, 1447, 1449, 1451, 1453, 1455, 1457, 1459, 1461, 1463, 1465, 1467, 1469, 1471, 1473, 1475, 1477, 1479, 1481, 1483, 1485, 1487, 1489, 1491, 1493, 1495, 1497, 1499, 1501, 1503, 1505, 1507, 1509, 1511, 1513, 1515, 1517, 1519, 1521, 1523, 1525, 1527, 1529, 1531, 1533, 1535, 1537, 1539, 1541, 1543, 1545, 1547, 1549, 1551, 1553, 1555, 1557, 1559, 1561, 1563, 1565, 1567, 1569, 1571, 1573, 1575, 1577, 1579, 1581, 1583, 1585, 1587, 1589, 1591, 1593, 1595, 1597, 1599, 1601, 1603, 1605, 1607, 1609, 1611, 1613, 1615, 1617, 1619, 1621, 1623, 1625, 1627, 1629, 1631, 1633, 1635, 1637, 1639, 1641, 1643, 1645, 1647, 1649, 1651, 1653, 1655, 1657, 1659, 1661, 1663, 1665, 1667, 1669, 1671, 1673, 1675, 1677, 1679, 1681, 1683, 1685, 1687, 1689, 1691, 1693, 1695, 1697, 1699, 1701, 1703, 1705, 1707, 1709, 1711, 1713, 1715, 1717, 1719, 1721, 1723, 1725, 1727, 1729, 1731, 1733, 1735, 1737, 1739, 1741, 1743, 1745, 1747, 1749, 1751, 1753, 1755, 1757, 1759, 1761, 1763, 1765, 1767, 1769, 1771, 1773, 1775, 1777, 1779, 1781, 1783, 1785, 1787, 1789, 1791, 1793, 1795, 1797, 1799, 1801, 1803, 1805, 1807, 1809, 1811, 1813, 1815, 1817, 1819, 1821, 1823, 1825, 1827, 1829, 1831, 1833, 1835, 1837, 1839, 1841, 1843, 1845, 1847, 1849, 1851, 1853, 1855, 1857, 1859, 1861, 1863, 1865, 1867, 1869, 1871, 1873, 1875, 1877, 1879, 1881, 1883, 1885, 1887, 1889, 1891, 1893, 1895, 1897, 1899, 1901, 1903, 1905, 1907, 1909, 1911, 1913, 1915, 1917, 1919, 1921, 1923, 1925, 1927, 1929, 1931, 1933, 1935, 1937, 1939, 1941, 1943, 1945, 1947, 1949, 1951, 1953, 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1965, 1967, 1969, 1971, 1973, 1975, 1977, 1979, 1981, 1983, 1985, 1987, 1989, 1991, 1993, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003, 2005, 2007, 2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2019, 2021, 2023, 2025, 2027, 2029, 2031, 2033, 2035, 2037, 2039, 2041, 2043, 2045, 2047, 2049, 2051, 2053, 2055, 2057, 2059, 2061, 2063, 2065, 2067, 2069, 2071, 2073, 2075, 2077, 2079, 2081, 2083, 2085, 2087, 2089, 2091, 2093, 2095, 2097, 2099, 2101, 2103, 2105, 2107, 2109, 2111, 2113, 2115, 2117, 2119, 2121, 2123, 2125, 2127, 2129, 2131, 2133, 2135, 2137, 2139, 2141, 2143, 2145, 2147, 2149, 2151, 2153, 2155, 2157, 2159, 2161, 2163, 2165, 2167, 2169, 2171, 2173, 2175, 2177, 2179, 2181, 2183, 2185, 2187, 2189, 2191, 2193, 2195, 2197, 2199, 2201, 2203, 2205, 2207, 2209, 2211, 2213, 2215, 2217, 2219, 2221, 2223, 2225, 2227, 2229, 2231, 2233, 2235, 2237, 2239, 2241, 2243, 2245, 2247, 2249, 2251, 2253, 2255, 2257, 2259, 2261, 2263, 2265, 2267, 2269, 2271, 2273, 2275, 2277, 2279, 2281, 2283, 2285, 2287, 2289, 2291, 2293, 2295, 2297, 2299, 2301, 2303, 2305, 2307, 2309, 2311, 2313, 2315, 2317, 2319, 2321, 2323, 2325, 2327, 2329, 2331, 2333, 2335, 2337, 2339, 2341, 2343, 2345, 2347, 2349, 2351, 2353, 2355, 2357, 2359, 2361, 2363, 2365, 2367, 2369, 2371, 2373, 2375, 2377, 2379, 2381, 2383, 2385, 2387, 2389, 2391, 2393, 2395, 2397, 2399, 2401, 2403, 2405, 2407, 2409, 2411, 2413, 2415, 2417, 2419, 2421, 2423, 2425, 2427, 2429, 2431, 2433, 2435, 2437, 2439, 2441, 2443, 2445, 2447, 2449, 2451, 2453, 2455, 2457, 2459, 2461, 2463, 2465, 2467, 2469, 2471, 2473, 2475, 2477, 2479, 2481, 2483, 2485, 2487, 2489, 2491, 2493, 2495, 2497, 2499, 2501, 2503, 2505, 2507, 2509, 2511, 2513, 2515, 2517, 2519, 2521, 2523, 2525, 2527, 2529, 2531, 2533, 2535, 2537, 2539, 2541, 2543, 2545, 2547, 2549, 2551, 2553, 2555, 2557, 2559, 2561, 2563, 2565, 2567, 2569, 2571, 2573, 2575, 2577, 2579, 2581, 2583, 2585, 2587, 2589, 2591, 2593, 2595, 2597, 2599, 2601, 2603, 2605, 2607, 2609, 2611, 2613, 2615, 2617, 2619, 2621, 2623, 2625, 2627, 2629, 2631, 2633, 2635, 2637, 2639, 2641, 2643, 2645, 2647, 2649, 2651, 2653, 2655, 2657, 2659, 2661, 2663, 2665, 2667, 2669, 2671, 2673, 2675, 2677, 2679, 2681, 2683, 2685, 2687, 2689, 2691, 2693, 2695, 2697, 2699, 2701, 2703, 2705, 2707, 2709, 2711, 2713, 2715, 2717, 2719, 2721, 2723, 2725, 2727, 2729, 2731, 2733, 2735, 2737, 2739, 2741, 2743, 2745, 2747, 2749, 2751, 2753, 2755, 2757, 2759, 2761, 2763, 2765, 2767, 2769, 2771, 2773, 2775, 2777, 2779, 2781, 2783, 2785, 2787, 2789, 2791, 2793, 2795, 2797, 2799, 2801, 2803, 2805, 2807, 2809, 2811, 2813, 2815, 2817, 2819, 2821, 2823, 2825, 2827, 2829, 2831, 2833, 2835, 2837, 2839, 2841, 2843, 2845, 2847, 2849, 2851, 2853, 2855, 2857, 2859, 2861, 2863, 2865, 2867, 2869, 2871, 2873, 2875, 2877, 2879, 2881, 2883, 2885, 2887, 2889, 2891, 2893, 2895, 2897, 2899, 2901, 2903, 2905, 2907, 2909, 2911, 2913, 2915, 2917, 2919, 2921, 2923, 2925, 2927, 2929, 2931, 2933, 2935, 2937, 2939, 2941, 2943, 2945, 2947, 2949, 2951, 2953, 2955, 2957, 2959, 2961, 2963, 2965, 2967, 2969, 2971, 2973, 2975, 2977, 2979, 2981, 2983, 2985, 2987, 2989, 2991, 2993, 2995, 2997, 2999, 3001, 3003, 3005, 3007, 3009, 3011, 3013, 3015, 3017, 3019, 3021, 3023, 3025, 3027, 3029, 3031, 3033, 3035, 3037, 3039, 3041, 3043, 3045, 3047, 3049, 3051, 3053, 3055, 3057, 3059, 3061, 3063, 3065, 3067, 3069, 3071, 3073, 3075, 3077, 3079, 3081, 3083, 3085, 3087, 3089, 3091, 3093, 3095, 3097, 3099, 3101, 3103, 3105, 3107, 3109, 3111, 3113, 3115, 3117, 3119, 3121, 3123, 3125, 3127, 3129, 3131, 3133, 3135, 3137, 3139, 3141, 3143, 3145, 3147, 3149, 3151, 3153, 3155, 3157, 3159, 3161, 3163, 3165, 3167, 3169, 3171, 3173, 3175, 3177, 3179, 3181, 3183, 3185, 3187, 3189, 3191, 3193, 3195, 3197, 3199, 3201, 3203, 3205, 3207, 3209, 3211, 3213, 3215, 3217, 3219, 3221, 3223, 3225, 3227, 3229, 3231, 3233, 3235, 3237, 3239, 3241, 3243, 3245, 3247, 3249, 3251, 3253, 3255, 3257, 3259, 3261, 3263, 3265, 3267, 3269, 3271, 3273, 3275, 3277, 3279, 3281, 3283, 3285, 3287, 3289, 3291, 3293, 3295, 3297, 3299, 3301, 3303, 3305, 3307, 3309, 3311, 3313, 3315, 3317, 3319, 3321, 3323, 3325, 3327, 3329, 3331, 3333, 3335, 3337, 3339, 3341, 3343, 3345, 3347, 3349, 3351, 3353, 3355, 3357, 3359, 3361, 3363, 3365, 3367, 3369, 3371, 3373, 3375, 3377, 3379, 3381, 3383, 3385, 3387, 3389, 3391, 3393, 3395, 3397, 3399, 3401, 3403, 3405, 3407, 3409, 3411, 3413, 3415, 3417, 3419, 3421, 3423, 3425, 3427, 3429, 3431, 3433, 3435, 3437, 3439, 3441, 3443, 3445, 3447, 3449, 3451, 3453, 3455, 3457, 3459, 3461, 3463, 3465, 3467, 3469, 3471, 3473, 3475, 3477, 3479, 3481, 3483, 3485, 3487, 3489, 3491, 3493, 3495, 3497, 3499, 3501, 3503, 3505, 3507, 3509, 3511, 3513, 3515, 3517, 3519, 3521, 3523, 3525, 3527, 3529, 3531, 3533, 3535, 3537, 3539, 3541, 3543, 3545, 3547, 3549, 3551, 3553, 3555, 3557, 3559, 3561, 3563, 3565, 3567, 3569, 3571, 3573, 3575, 3577, 3579, 3581, 3583, 3585, 3587, 3589, 3591, 3593, 3595, 3597, 3599, 3601, 3603, 3605, 3607, 3609, 3611, 3613, 3615, 3617, 3619, 3621, 3623, 3625, 3627, 3629, 3631, 3633, 3635, 3637, 3639, 3641, 3643, 3645, 3647, 3649, 3651, 3653, 3655, 3657, 3659, 3661, 3663, 3665, 3667, 3669, 3671, 3673, 3675, 3677, 3679, 3681, 3683, 3685, 3687, 3689, 3691, 3693, 3695, 3697, 3699, 3701, 3703, 3705, 3707, 3709, 3711, 3713, 3715, 3717, 3719, 3721, 3723, 3725, 3727, 3729, 3731, 3733, 3735, 3737, 3739, 3741, 3743, 3745, 3747, 3749, 3751, 3753, 3755, 3757, 3759, 3761, 3763, 3765, 3767, 3769, 3771, 3773, 3775, 3777, 3779, 3781, 3783, 3785, 3787, 3789, 3791, 3793, 3795, 3797, 3799, 3801, 3803, 3805, 3807, 3809, 3811, 3813, 3815, 3817, 3819, 3821, 3823, 3825, 3827, 3829, 3831, 3833, 3835, 3837, 3839, 3841, 3843, 3845, 3847, 3849, 3851, 3853, 3855, 3857, 3859, 3861, 3863, 3865, 3867, 3869, 3871, 3873, 3875, 3877, 3879, 3881, 3883, 3885, 3887, 3889, 3891, 3893, 3895, 3897, 3899, 3901, 3903, 3905, 3907, 3909, 3911, 3913, 3915, 3917, 3919, 3921, 3923, 3925, 3927, 3929, 3931, 3933, 3935, 3937, 3939, 3941, 3943, 3945, 3947, 3949, 3951, 3953, 3955, 3957, 3959, 3961, 3963, 3965, 3967, 3969, 3971, 3973, 3975, 3977, 3979, 3981, 3983, 3985, 3987, 3989, 3991, 3993, 3995, 3997, 3999, 4001, 4003, 4005, 4007, 4009, 4011, 4013, 4015, 4017, 4019, 4021, 4023, 4025, 4027, 4029, 4031, 4033, 4035, 4037, 4039, 4041, 4043, 4045, 4047, 4049, 4051, 4053, 4055, 4057, 4059, 4061, 4063, 4065, 4067, 4069, 4071, 4073, 4075, 4077, 4079, 4081, 4083, 4085, 4087, 4089, 4091, 4093, 4095, 4097, 4099, 4101, 4103, 4105, 4107, 4109, 4111, 4113, 4115, 4117, 4119, 4121, 4123, 4125, 4127, 4129, 4131, 4133, 4135, 4137, 4139, 4141, 4143, 4145, 4147, 4149, 4151, 4153, 4155, 4157, 4159, 4161, 4163, 4165, 4167, 4169, 4171, 4173, 4175, 4177, 4179, 4181, 4183, 4185, 4187, 4189, 4191, 4193, 4195, 4197, 4199, 4201, 4203, 4205, 4207, 4209, 4211, 4213, 4215, 4217, 4219, 4221, 4223, 4225, 4227, 4229, 4231, 4233, 4235, 4237, 4239, 4241, 4243, 4245, 4247, 4249, 4251, 4253, 4255, 4257, 4259, 4261, 4263, 4265, 4267, 4269, 427

అలా మదరాసు రాష్ట్రంలో తిలక్ పార్టీవారి అతివాద ధోరణికి బాగా ప్రాత్యాహం
లభించిరిది.

1908, మార్చిలో 'స్వరాజ్య దినం' దేశ మంతటా కొనియాడ బడింది.
మదరాసులో తిరువల్లి క్లబ్బి బీచిలో భారతి ఒక గొప్ప సమావేశం ఏర్పాటుచేశాడు.
ఆ సమావేశాన్ని పాల్గొనులు సాగనివ్వరనే భయం లేకపోలేదు. ఒక పెద్ద ఊరేగింపుకి
నాయకత్వం వహించి బీచికి వచ్చాడు భారతి. అయన్ని ఏం చెయ్యడానికి పాల్గొనులు
సాహసించలేదు.

ఈ స్వరాజ్య దినాన్ని తూతుక్కుడిలో వ.ఉ. చిదంబరం పిళ్లై,
తిరునెల్వేలిలో సుబ్రహ్మణ్య శివా జరపడానికి తగిన యేర్పాట్లు చేశారు. కాని
అధికారులు ఆ సమావేశాలని సాగనివ్వ లేదు. పైగా వాళ్ళిద్దర్నీ ఖైదు చేశారు.
కోపాద్రిక్తులైన ప్రజలు అందోళన లేవదీశారు. వించ్ అనే కలెక్టరు చిదంబరం
పిళ్లైని, సుబ్రహ్మణ్య శివాని నేటికి వచ్చినట్లు దూషించాడు. స్వరాజ్య వాంఛ ప్రజల్లో
కలగడానికి మీరెలా సాహసించారు ? తెల్ల
వారు పరిపాలించే చోట మీరు పరి
పాలించడమా ? ఆ అర్హత మీ కున్నదా ?
ఓడలు నడుపుతున్నారు, మా వర్తకానికి అడ్డు
తగులుతున్నారు - అని అతను కఠినంగా
మాట్లాడాడు. అందుకు చిదంబరమూ,
శివా - ఇద్దరూ తగిన సమాధానం చెప్పారు.

ఈ సంభాషణను భారతి రెండు
గీయాలలో చక్కగా తెలియజేశాడు.

"దేశ మంతటా స్వాత్యత్ర్య వాంఛ

రెట్టించావు - నిప్పు ముట్టించావు.

నిన్ను లొంగదీసుకు చెరసాలలో

నిలిపెను - శక్తి తెలిపెను."

అని విడిచిరించాడు కలెక్టరు వించ్.

సుబ్రహ్మణ్య శివా

“సాంత దేశంలో పరులకు బానిసలమై

బ్రతకబోము - ఇక భయపడబోము

ఏ దేశంలోనైనా ఈ అన్యాయాలు

సాగేనా ? దైవం సహించేనా ?”

అని బదులు చెప్పారు ఆ దేశభక్తులు. పెద్ద గేయం. మరికొన్ని చరణాలున్నాయి.

జాతి మతాలు నిరసించేము

రాజకీయంగా ప్రతి పక్షంలో ఉన్నవారు కూడా భారతి జాతీయ గీతాలు విని ద్రవించిపోయారు.

దేశంలో బంకించంద్ర చటర్జీ వ్రాసిన ‘వందే మాతరం’ తప్ప జాతీయ గీతాలు ఎక్కువగా లేని రోజు లవి! తమిళంలో ఈ లోటుని తీర్చాలని జాతీయ గీతాలు వ్రాసి పంపమని భారతి ఒక ప్రకటన చేశాడు కూడా. అయినే వందేమాతరం గీతాన్ని చక్కని తమిళంలోకి అనువాదించాడు. ఇతరులెవ్వరూ జాతీయ గీతాలు వ్రాయ

డానికి ముందుకు రాలేదు. కాగా అయినే మరికొన్ని జాతీయ గీతాలు వ్రాసి ఆ లోటుని తీర్చాడు. దేశభక్తి అంటే యేమిటో తెలియజేసే ఆ గీతాలలో చక్కని భావాలు అందాలు దిద్దుకున్నాయి.

“వందే మాతరమని పలికేము - మన

మంతా మన తల్లిని కొలిచేము” అని

“జాతిమతాలు నిరసించేము

ఉత్తమ జన్మలమని తలచేము

వేద విద్యవైనా ఒకటే

మరి వేరెవరైనా ఒకటే”

అని సమత్వం బోధించాడు.

భారతదేశంలో జన్మించడమే ఉన్నత జన్మం. ఇక్కడ పుట్టిన వాళ్లలో హెచ్చు తగ్గులు లేవన్నాడు.

భారతదేశపు సాభాగ్యాన్ని గుర్తు చేస్తూ

“ఐంగారు కాంతుల భారతదేశం మాడె

ప్రస్తుతంతము దీన్ని, సాటి మన కెవరు?”

మనం గర్వపడేలా భారతి పెర్కొన్నాడు.

ఈ దేశంలో మనకున్న హక్కుని ఎలా తెలియజేశాడో తెలుసునా?

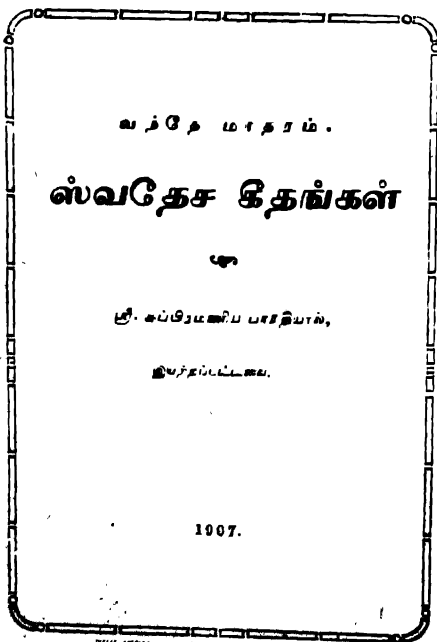
“నా తలిదండ్రులు నవ్వుతు పాడుతు

నివసించిరి యీ దేశంలో

వారి పూర్వులు తరతరాలుగ

నివసించిరి యీ దేశంలో”

వేలకొద్దీ సంవత్సరాలుగా మనవాళ్ళు నివసించిన మన దేశం మనది కాక మరెవరి దవుతుంది? నిన్న వచ్చిన పరాయివారు ఇక్కడ రాజ్యం చెయ్యడం న్యాయమా ?

స్వాతంత్ర్యం కోరడం దోషంకాదు అంటే కాక స్వాతంత్ర్యం కోరేవారికి ఇతర లక్ష్యాలు వుండవు - అని కపట స్వాతంత్ర్యం అనుభవించేవారిని తూర్వార పట్టాడు.

భారత్తు కంచు కంఠం. పాడేటప్పుడు, భావానికి అనుగుణంగా పాట పాడేవాడు. అందువల్ల వినేవాళ్ళు మైమరచి వినేవాళ్ళు. రాజకీయ విషయాలలో భారత్తుకి ఖిన్నంగా ఉండిన వి. కృష్ణస్వామి అయ్యరు భారత్తు

వి. కృష్ణస్వామి అయ్యరు సహాయంతో వెలువడిన భారత్తు గీతాల చిన్న పుస్తకం పై అట్లు.

జాతీయ గీతాలు అయినే పాడగా విని పరవశించి పోయాడు. ఆ గీతాలను ఒక చిన్న పుస్తకంగా మొట్ట మొదట అచ్చు వేయించింది అయినే. ఆ పుస్తకాన్ని పాఠశాలలకు ఉచితంగా పంపి. కృష్ణస్వామి అయ్యరు వాటిని విద్యార్థులచేత పాడించాడు.

క్రిష్ట పరిస్థితి

భారతి జీవితంలో 1908వ సంవత్సరం చాలా ముఖ్యమయింది. ఆ యేడు 'స్వదేశ గీతంగ్' అనే ఆయన మొదటి కవితా సంపుటి వెలువడింది. దానికి మంచి ఆదరణ లభించింది.

రాజకీయంగా కూడా ఆ యేడు ముఖ్యమయింది. తిలక్ పార్టీ వారి ప్రచారం వల్ల, భయం తొలగి కళ్లు తెరిచిన భారతీయుల్ని చూసి బ్రిటిష్ పాలకులు తిలక్ పార్టీ నాయకుల్ని చెరసాలలో బంధించసాగారు. తిలక్ ని దేశంనుండి బహిష్కరించి, బర్మాలోని మాండలే జైలులో ఉంచారు. లజపతిరాయ్ భారతదేశం విడిచిపెట్టి అమెరికా వెళ్ళాడు. శివా, చిదంబరం పీఠాలు జైల్లో నానా బాధలు అనుభవించారు. గౌరవ పాత్రుడూ, పత్రికా సంపాదకుడూ అయిన జి. నుబ్రహ్మణ్య అయ్యరుని ఖైదు చేశారు. తిలక్ సిద్ధాంతాలకు ప్రాత్నాహమిచ్చిన పత్రికల మీద 'రాజద్రోహం' అనే నేరం మోపారు.

భారతి సంపాదకత్వంలో సదుస్తున్న 'ఇండియా' పత్రిక మీద కూడా శిర్య తీసుకున్నారు. ఆ పత్రికలో వెలువడిన 8 రాజకీయ వార్తలు, ఒక భారతి గేయాన్ని పురస్కరించుకుని పత్రికకు చట్టరీత్యా సంపాదకుడైన యం. శ్రీనివాసన్ మీద రాజద్రోహ నేరం మోపి, అయన్ని ఖైదు చేశారు.

అసలు సంపాదకుణ్ణి ఖైదు చేసే ఉత్తరువుతో ఒక పోలీసు 'ఇండియా' పత్రికా కార్యాలయానికి వచ్చాడు. అది సాయం సమయం. ఆ రోజు పనులు ముగించు మని భారతి యింటికి వెళ్ళాలని మేడమెట్టు దిగుతున్నాడు. ఖైదు ఉత్తరువుని పోలీసు ఆయనకి చూపించాడు. అందులో ఆయన పేరు లేదు అసలు. సంపాదకుడి పేరు ఉంది.

"ఇది నాకు సంబంధించింది కాదు" అని భారతి వెళ్ళిపోయాడు. అసలు సరిపాదకుడికి ఖైదు పుత్రుడు వచ్చినట్లే, తనకూ వస్తుందని ఆయనకి తెలుసు. 'ఇందియా' పత్రికలో ఆయన వ్రాసే విషయాలే గదా బ్రిటిష్ వారికి కోపం తెప్పించాయి!

'ఇందియా'లో అచ్చయిన భారతి గేయం ఒకటి రాజద్రోహ నేరానికి పాల్పడిందని తెలుసుకున్నాం గదా! ఆ గేయం ఏమిటో తెలుసా ?

"ఎన్నడు తీరు మా స్వాతంత్ర్య దాహం ?

ఎన్నడు తీరు మా అడియరి మోహం ?

ఎన్నడు మా తల్లి చేతి సంకెలలూడిపోవు ?

ఎన్నడు మా యిక్కటు లన్ని తీరిపోవు ?

అని మొదలవుతుంది ఆ గేయం.

మిత్రులతో భారతి సంప్రతించాడు. ఆయన అనవసరంగా ఖైదు కావడంవల్ల లాభం లేదు; అందుకు బదులుగా, ఖైదు కాకుండా తప్పించుకుని సురక్షిత ప్రదేశానికి వెళ్ళి, అక్కడినుంచి 'ఇందియా' పత్రికను నడపడం మంచిదని మిత్రులు సలహా ఇచ్చారు. అయితే అలాంటి సురక్షిత ప్రదేశం ఏది ? ఆ రోజుల్లో ఫ్రెంచివాళ్ళ పరిపాలనలో ఉండిన పుదుచ్చేరియే (పాడించేరి) అలాంటి ప్రదేశమని వాళ్ళు నిర్ణయించారు.

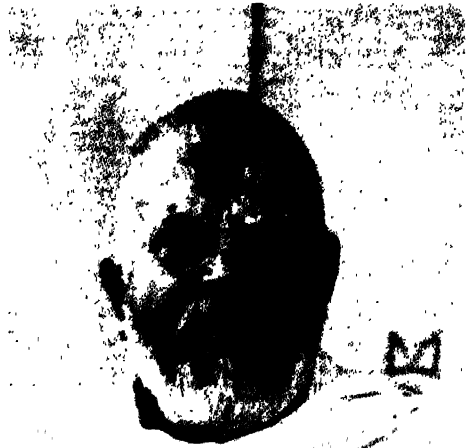
భారతికి మదరాసు విడిచిపెట్టి వెళ్ళాలని లేదు. అయినా మిత్రుల సలహా ప్రకారం ఆయన ముక్కు మోహం తెలీని పుదుచ్చేరికి వెళ్ళడానికి ఒప్పుకున్నాడు. ఎగ్నూరు స్టేషన్లో రైల్వెకి తే పోలీసులు చూస్తారని, చిన్న స్టేషను అయిన నైదాపేటలో రైలు ఎక్కి పుదుచ్చేరి వెళ్ళాడు భారతి.

పుదుచ్చేరిలో 'ఇందియా'

పుదుచ్చేరికి వెళ్ళిన కొత్తల్లో స్నేహితులెవరూ లేకపోవడంవల్ల భారతి చాలా యిబ్బందులు పడ్డాడు. ఆ తర్వాతనే కువలైకణ్ణన్, సుందరేశయ్యర్ అనే యిద్దరు మిత్రులు లభించారు. వాళ్ళు భారతి నివసించేందుకు మంచి యిల్లు వెదికి పెట్టారు. భారతి పుదుచ్చేరిలో ఉన్న పది సంవత్సరాలూ ఈ యిద్దరు ప్రాణ స్నేహితులుగా ఉండి ఆయనకి పలు విధాల సహాయపడ్డారు.

భారతి చివరి రోజుల్లో, 1921లో, ఆయన తిరువల్లిక్కేణి గుడి యేసుగువల్ల దెబ్బ తిన్నప్పుడు, మిగిలిన వారంతా ఏం చెయ్యాలో తోచక చేతులు పిసుక్కుంటున్నప్పుడు, ముందు వెనకలు చూడకుండా ఒకే గంతులో భారతిని సమీపించి, ఆయన్ని బయటికి తీసుకువచ్చిన వీరుడు కువలైకణ్ణన్ భారతి ప్రియ శిష్యుడుగా ఆయన ప్రసిద్ధి వహించాడు.

భారతి పుదుచ్చేరికి వచ్చిన కొన్ని వారాలకల్లా మదరాసులోని ఆయన మిత్రుడు మందయం శ్రీనివాసాచార్య 'ఇందియా' పత్రిక పుదుచ్చేరినుంచి వెలువడేందుకు కావలసిన యేర్పాట్లు చేశాడు.

గాంధీ గోవు

దక్షిణాఫ్రికాలో, ఫిజీలో ఇంకా యితర దేశాలలో భారతీయులు పట్ల కష్టాలు భారతీని ద్రవింప జేశాయి. ఆ దేశాల అభివృద్ధికోసం పాటుపడిన భారతీయులు గౌరవ విహీనులై, తగినంత రాబడి లేకుండా కష్టపడడాన్ని ఆయన పెక్కు వ్యాసాలలో తెలియ జేశాడు.

ఆ రోజుల్లో దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులకోసం బారిష్టర్ యం.కె. గాంధీ (మహాత్మా గాంధీ) అనే యువకుడు సత్యం, అహింస ధర్మం వీటిని ఆధారంగా చేసుకుని పోరాడడాన్ని ప్రశంసిస్తూ భారతి వ్రాశాడు.

'ఇండియా' పత్రిక నుంచి మరి రెండు కార్టూన్లు కుడివైపు ఉన్న కార్టూను (సక్కా కాశీ) మింటో మార్గి సంస్కరణలకు సంబంధించింది. కర్ణాటక నక్క మార్గి కాశీని చూసి, "పాట పాడనూ" అంటోంది. ఎడమవైపు ఉన్న కార్టూనులో అణచి వేసే చట్టం కింద పలువురు జాతీయ నాయకులు భైదు కావడం చిత్రించబడింది.

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులు పోరాటానికి నిధి సేకరించి పంపాడు. బారిష్టర్ గాంధీగారి 'సత్యాగ్రహం' అనే పోరాట విధానం భారతీని బాగా ఆకర్షించింది.

1909లో బారిష్టర్ గాంధీ దక్షిణాఫ్రికా భారతీయుల తరపున లండన్ వెళ్ళాడు. అక్కడ బ్రిటిష్ అధికారులకు భారతీయుల యిబ్బందులు తెలియజేశాడు. దక్షిణాఫ్రికాకి తనక తిరిగి వెడితే తనను ఖైదు చేస్తారని తెలిసి కూడా ఆయన దక్షిణాఫ్రికాకి వెళ్ళాడు. అక్కడి తెల్లదొరతనం ఆయన్ని ఖైదు చేసి కారాగృహంలో బంధించింది.

ఈ విషయాన్ని ఒక కార్మికుని ద్వారా తెలియజేశాడు భారతి. గాంధీని ఒక అవుగాను, ఆయన్ని ఖైదు చేసిన తెల్ల దొరతనాన్ని అవు మీడికి దూకుతున్న పులిగానూ చిత్రించాడు.

ఆ చిత్రానికి ఆయన యిచ్చిన వివరణ రుచికరమయింది. చిత్ర వివరణ యిలా సాగింది.

"పూర్వకాలంలో జరిగినట్టుగా హిందువుల పురాణాలు చెపుతున్న సంగతి చాలామందికి తెలిసివుండవచ్చు. ఒక అడవిలో ఒక అవు పులివాత పడింది. ఆ అవు తన దూడకు పాలివ్వకుండా వచ్చింది. అందువల్ల అవు పులిని చూసి, 'ప్రభూ! అవాళ నా ధర్మం నెరవేర్చకుండా వచ్చాను. నా దూడకు పాలివ్వలేదు. తనక నేనివ్వడే వెళ్ళి, పాలిచ్చి, తిరిగి వస్తాను. అప్పుడు తమరు నన్ను అహరంగా స్వీకరించండి.'" అని చెప్పింది.

పులి చాలాసేపు ఆలోచించింది. అవు సత్యదీక్షను పరీక్షించాలని, "నీ పని పూర్తి కాగానే తిరిగి రావా" అని చెప్పి అవుని పంపించింది.

"ఆ తర్వాత అవు తన దూడకు పాలిచ్చి, దాన్ని తన స్నేహితురాలికి ఒప్పజెప్పి, పులివద్దకు వచ్చి, 'నా ధర్మాన్ని పూర్తిచేసుకు రమ్మని అనుజ్ఞ యిచ్చి నందుకు నీకు అనేక నమస్కారాలు. నన్ను తిను.' అంది.

"ఇది చూసిన పులి అశ్చర్యపడి, 'అమ్మా! సత్య దేవత! నిన్ను తిని నేను ఏ నరకానికి పోను! నే నింతవరకూ చేసింది చాలు.' అని చెప్పి పంతులుండి ప్రాణాలు విడిచింది.

“ఈ అవులా ప్రవర్తించిన మన గాంధీ ప్రభువుని దక్షిణాఫ్రికా పులులు ఏం చేస్తున్నాయో చూశారా? ఏమీ తెలియని పులి సైతం భారతదేశంలోని దయాప్రవాహాన్ని అపలేకపోయింది. కాని దక్షిణాఫ్రికాలో మానవ-రూపం ధరించిన పులికంటే కూడా (తమకు సహాయం చేసిన) భారతీయులపట్ల క్రూరంగా ప్రవర్తించే నాగరికులైన అంగ్లేయుల్ని ఈ కలికాలంలో చూడవచ్చు.”

1905కి పూర్వమే గాంధీకి అహింసలోనూ శాంతియుతమైన పోరాటంలోనూ నమ్మకం ఉండేది. తీవ్రవాదులైన కొంతమంది దేశభక్తులు బాంబులు వెయ్యడం వల్లనూ, అంగ్లేయుల్ని కాల్చి చంపడం వల్లనూ దేశానికి స్వాతంత్ర్యం లభిస్తుందని నమ్మిన రోజుల్లో, ఈ పనులు భారతీయ సంస్కృతికి తగినవి కావని భారతి ఖండించాడు.

గాంధీ గోవు—గాంధీ జరిపిన దక్షిణాఫ్రికా పోరాటాన్ని చిత్రించే కర్తాసు
(ఇండియా, 18-12-1909)

మదరాసులో తయారైన విమానం

అలా ఇండగా, మదరాసులో డాంజలిస్ అనే ఫ్రాంసు దేశీయుడు స్వయంగా ఒక విమానం రూపొందించాడు. పల్లావరంలో ప్రయోగం జరిపాడు. తర్వాత మదరాసు నగరంలోని బలండు గ్రౌండ్స్ అనే మైదానంలో గవర్నరు నమూనాలో పురజనులకు విమానం ఎగురుతూ వెళ్ళడాన్ని ప్రదర్శించాడు.

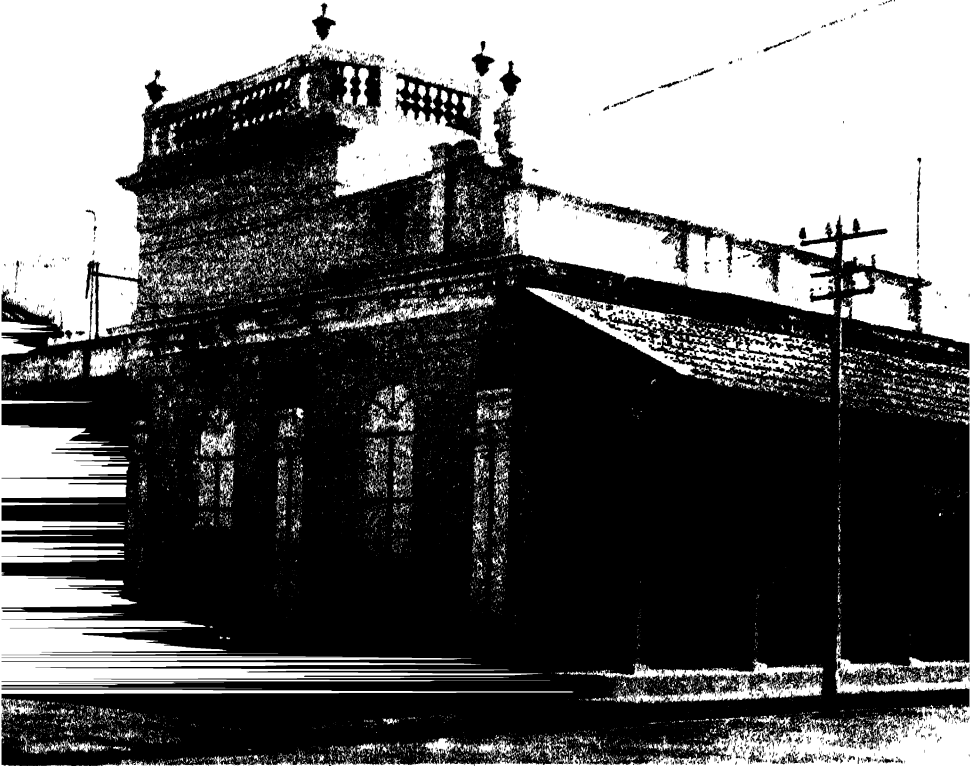
అమెరికాలోని రైట్ సోదరులు ప్రపంచపు మొదటి విమానాన్ని నిర్మించిన మూడున్నర సంవత్సరాలలోగా ఈ మదరాసు విమానం నిర్మించబడింది. ఫ్లిరియో అనే ఫ్రాంసు దేశీయుడు స్వయంగా ఒక విమానం నిర్మించి ఇంగ్లీష్ కాలవ మీద ఎగిరేలా చేశాడు. దీనివల్ల ప్రభావితమైన మదరాసులోని ఫ్రాంసు దేశీయుడు డాంజలిస్ కూడా విమాన నిర్మాణంలో విజయం సాధించాడు. మదరాసు పత్రిక లలో ఆ విషయమూ, విమానం బొమ్మ వెలువడాయి.

ఈ విషయాన్ని విమానం బొమ్మను తన ఇండియా పత్రికలో ప్రకటించాడు భారతి. విమానం నిర్మించే విధానం తెలియజేసిన వాడు ఫ్రాంసు దేశీయుడే అయినప్పటికీ, దాన్ని సింప్సన్ కంపెనీ కర్మాగారంలో నిర్మించినవారు తమిళ కార్మికులేనని ఆయన గర్వంగా చెప్పుకున్నాడు.

కావ్య సంపద

బ్రిటిష్ ఇండియాలోని పాఠకుల్ని ప్రకటనదారుల్ని నమ్మి భారతి ఇండియా పత్రిక నడపసాగాడు. అది దినదినాభివృద్ధి చెందింది. ఆ అభివృద్ధిని చూసి మదరాసులో ఉన్న బ్రిటిష్ అధికారులు కంటగించుకున్నారు. అందువల్ల ఇండియా పత్రిక భారతి సంపాదకత్వంలో వెలువడుతున్న 'కర్మయోగి', 'విజయం', 'సూర్య'

పుదుచ్చేరిలో కాలిరొజుల్లో భారతి నివసించిన యిల్లు

దయం' మొదలైన పత్రికలూ పుడుచ్చేరినుంచి బ్రిటిష్ ఇండియాలోకి రావడాన్ని నిషేధించారు. పాస్టుద్వారా మదరాసుకి వచ్చే యీ పత్రికల ప్రతుల్ని పోలీసులు స్వాధీనం చేసుకుని తగల బెట్టసాగారు. వేరే దేవ లేకపోవడంవల్ల 1910 మార్చిలో ఈ పత్రికలన్నీ ఆగిపోయాయి.

భారతికేమో చాలా వ్రాయాలని గంపెడాశ కాని ఆ రచనల్ని ప్రచురించే పత్రిక లేదు. అందువల్ల ఆయన కవిత్వలు వ్రాయడంలో మునిగిపోయాడు.

1912లో భారతి మూడు దీర్ఘకవిత్వాలూ ఒక అనువాదమూ చేశాడు. అవి అన్ని అమూల్య రత్నాలుగా వెలుగొందుతున్నాయి. 'పాంచాలి శపథం' అనే చిన్న కావ్యం, 'కుయిల్ పాట్టు' అనే కల్పనా కావ్యం 'కణ్ణన్ పాట్టు' అనే భక్తిరస కావ్యం, భగవద్గీతకు తమిళు సేత - ఇలా ఈ నాలుగు అద్భుత కావ్యాలను ఒకే సంవత్సరంలో ముగించాడు.

అయితే ఆ రచనల్ని ప్రచురించేవారు లేరు!

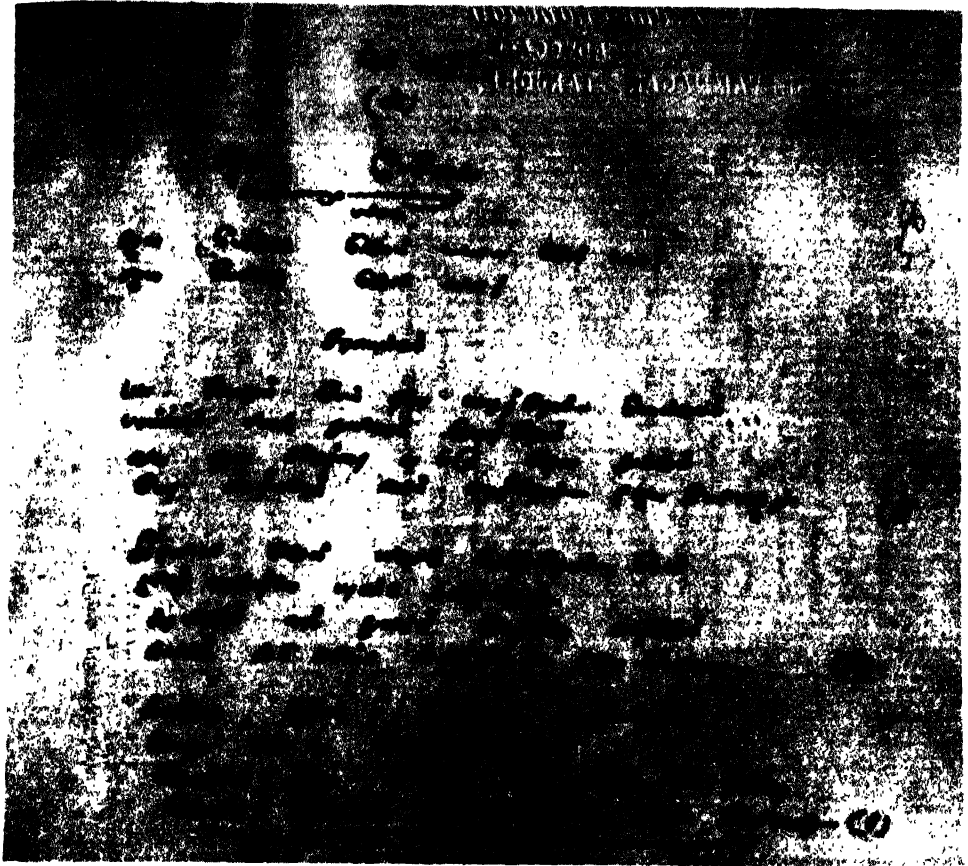
పాంచాలి శపథం (పాంచాలి ప్రతిజ్ఞ)

తన రచనలన్నిటిలోనూ పాంచాలి శపథాన్ని ఉత్తమ రచనగా భారతి భావించాడు. అందులో ద్రౌపది కథ చెప్పబడింది. కాని ప్రతి పంక్తిలోనూ భారతి దేశభక్తి, మంచి పరిపాలనకు ఉండవలసిన లక్షణాలు, ప్రజల విజయం, అన్యాయాన్ని ఎదిరించి నిలబడేందుకు పురిగల్గే ధైర్యోక్తులు, చలించని దైవభక్తి మొదలైనవి చోటుచేసుకున్నాయి.

పాంచాలి శపథం సులభమైన శైలిలో, అందరూ చదివి అనందించగల ఘండస్సూలో సాగింది. పీఠికలో భారతి ఇలా అన్నాడు

"సులభమైన శైలిలో, సులభమైన మాటలలో సులభంగా అర్థమయ్యే ఘండస్సూలో, సామాన్యులకి నచ్చే పద్ధతిలో ప్రస్తుతం కావ్యం వ్రాసే వ్యక్తి మన మాతృభాషకు కొత్త జీవం పొసిన వాడవుతాడు."

తమిళ భాషకు చక్కని కొత్త కావ్యం ప్రసాదించడంతోపాటు, స్వాతంత్ర్యాన్ని ప్రోత్సహించేందుకు తోడ్పడే రచనగా కూడా ఆయన ఆ కావ్యం తీర్చిదిద్దాడు.

భారతి వ్రాత ప్రతి (1)

అల్పులవల్ల హని పొందిన పాంచాలి యీ కావ్యంలో బానిసత్వంతో మ్రగ్గే భారతమాతలా కనిపిస్తుంది. హనిని నివారించలేని వారిని "అడవాళ్ళ"నీ, కొరవులు పాంచాలిని నభలోకి తీసుకువచ్చినప్పుడు మూగనోము పట్టికూర్చున్న ముసలి వాళ్ళని "దయ్యం దొరతనం చేస్తే పిసుగులు తినే శాస్త్రాలు" అని కవి తూర్పార పట్టాడు.

దేశ ప్రజల హక్కుల్ని గ్రహించలేని రాజుల్ని ఆయన విమర్శించడం గమనించదగింది. ధర్మరాజు దేశాన్ని పణంగా పెట్టి కొల్పోవడాన్ని భారతి యిలా వివరించాడు.

తనలా దేశప్రజల లందరు

உதயகர ஸ்ரீ 6 60.7.1)

1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-2523-2524-2525-2526-2527-2528-2529-2530-2531-2532-2533-2534-2535-2536-2537-2538-2539-2540-2541-2542-2543-2544-2545-2546-2547-2548-2549-2550-2551-2552-2553-2554-2555-2556-2557-2558-2559-2560-2561-2562-2563-2564-2565-2566-2567-2568-2569-2570-2571-2572-2573-2574-2575-2576-2577-2578-2579-2580-2581-2582-2583-2584-2585-2586-2587-2588-2589-2590-2591-2592-2593-2594-2595-2596-2597-2598-2599-2600-2601-2602-2603-2604-2605-2606-2607-2608-2609-2610-2611-2612-2613-2614-2615-2616-2617-2618-2619-2620-2621-2622-2623-2624-2625-2626-2627-2628-2629-2630-2631-2632-2633-2634-2635-2636-2637-2638-2639-2640-2641-2642-2643-2644-2645-2646-2647-2648-2649-2650-2651-2652-2653-2654-2655-2656-2657-2658-2659-2660-2661-2662-2663-2664-2665-2666-2667-2668-2669-2670-2671-2672-2673-2674-2675-2676-2677-2678-2679-2680-2681-2682-2683-2684-2685-2686-2687-2688-2689-2690-2691-2692-2693-2694-2695-2696-2697-2698-2699-2700-2701-2702-2703-2704-2705-2706-2707-2708-2709-2710-2711-2712-2713-2714-2715-2716-2717-2718-2719-2720-2721-2722-2723-2724-2725-2726-2727-2728-2729-2730-2731-2732-2733-2734-2735-2736-2737-2738-2739-2740-2741-2742-2743-2744-2745-2746-2747-2748-2749-2750-2751-2752-2753-2754-2755-2756-2757-2758-2759-2760-2761-2762-2763-2764-2

• 1990-1991

భారతి వ్రాత ప్రతి (2)

మనుష్యులని భావించాడు,

మనుజు లోకం గొర్రెమందగా

జననాథుడు ఈహించెను.

అంతే కాదు. ఇంకా ఇలా అన్నాడు :

గుడి పూజారి దేవతా విగ్రహం

గొని పోయి అమ్మినట్లు,

కావలిగా వాకిట నిలిచినవాడు

పందెంలో ఇంటిని కోల్పోయినట్టు,

అంతు లేనివి ధర్మాలు

అవి నేర్చిన ధర్మరాజు

పలుంగా పెట్టి దేశం కోల్పోయెను,

చిట్టి—అల్లునిలా ప్రవర్తించాడు.

“చిచ్చి” అనే మాటలో ఎంత కోపం, ద్వేషం ఉన్నాయని!

ఏది వ్రాసినా, చదువరులకు ఒక కొత్త నమ్మకం కలిగేలా వ్రాయడం భారతిలో కనిపించే ప్రత్యేకతలలో ఒకటి. ఎంత కష్ట సమయంలోనూ మనస్సు వికలమయ్యేలా ఆయన ముగించడు. పాంచాలి శపథంలో ధర్మరాజు అన్నిటినీ చివరికి పాంచాలిని కూడా - కోల్పోయిన సమయంలో కూడా అర్జునుడి నేటివెంట వచ్చిన మాటలు చదవండి.

“ధర్మం జూదం నేట చిక్కింది
ధర్మం మళ్ళి గెలుస్తుంది; మనద్వారా
ఈ మర్మం గ్రహిస్తుంది లోకం.
పట్టుపట్టి విధి యిలా చేసింది.
మన ధర్మం మనం చేద్దాము
కాంతించి వుండాము; కాలం మారుతుంది
ధర్మమప్పుడు గెలవడం చూద్దాము
ధనుస్సుంది—గాండీవం దాని పేరు.”

“కుయిల్ పాట్టు” (కోయిల పాట)

కల్పనలు ప్రధానంగా కలదీ నవ్వు పుట్టించేదీ అయిన కొత్త కవిక కోయిల పాట. అడ కోయిల ఒక కోతితోనూ ఒక గిత్తతోనూ మార్పిమార్పి ప్రేమను గురించి మాట్లాడడం చదవను చదవను పాట్లు చెక్కలయ్యేలా నవ్వు వస్తుంది.

“ప్రేమ ప్రేమ ప్రేమ
ప్రేమ నశిస్తే
ప్రేమ నశిస్తే
మరణం మరణం మరణం”

అని కవితో ప్రేమను గురించి మాట్లాడిన ఆ జిత్తులమారి కోయిల కోతివద్ద ప్రేమను గురించి మాట్లాడుతూ మనుష్యుల్ని పరిహసిస్తూను కోతిని పొగడుతూను మాట్లాడుతుంది. అక చదవండి.

“అయినంతవరకూ వాళ్ళు ప్రయత్నించినా
పట్టులాంటి జుట్టులేని చోటను
గుడ్డలేన్నో కప్పి ముందుకు వచ్చినా
మీసాలు గడ్డాలు వింతగా పెంచినా

వానర ముఖంలా తీర్చిదిద్దుకున్నా

గంతులు వేసి, అందంలో మాకుసాటి రాగలరా ?

తాగి చిందులు తొక్కినా, గోపురం ఎక్కలేక

సచ్చైన వేసుకు ఎక్కినా, మరేం చేసినా

బిరబిరమంటూ ఎగజ్రాకడంలో

వానరులవుతారా ? ఎలా తెద్దాం తోకను ?

ప్రకృతి వర్షనలు చేయడంలో భారతి సాటిలేనివాడని యీ గీతంవల్ల
తెలుస్తుంది.

భారతి 'కొయిల పాట'ను ఈ తోటలోనే వ్రాడు

“కణ్ణన్ పాట్టు” (కన్నయ్య పాట)

భారతదేశీయుల యిష్టదైవం కృష్ణుడని భారతి అభిప్రాయం.

కృష్ణుణ్ణి అందరూ పాటలతో స్తుతించేందుకు వీలుగా ఆయన రచించిన కావ్యం లేక కావ్యసంపుటయే “కణ్ణన్ పాట్టు”.

కణ్ణన్ పాట్టు అనే ఈ కావ్య సంపుటిలో, కృష్ణుణ్ణి జీవితాన్ని వికసింపజేసే శిశువుగా, కష్టాలు తొలగించే మహారాజుగా, యుద్ధంలో విరోధుల్ని హతమార్చే మహావీరుడిగా, యుద్ధభూమిలో చిత్త చాపల్యాన్ని తొలగించే జ్ఞానిగా - ఇలా వర్ణించడంతో పాటు భారతి కృష్ణుణ్ణి స్నేహితుడిగా, శిష్యుడిగా, ప్రేయుడిగా, ప్రేయసిగా కూడా వర్ణించాడు.

భగవంతుణ్ణి పురుషుడిగాను పాడేవారిని స్త్రీలుగాను భావించి రచనచేసే సంప్రదాయం మన దేశంలో ఉంది. దీన్ని ‘నాయక నాయిక భావం’ అంటారు. ఈ పాత సంప్రదాయాన్ని కాదని, కృష్ణుణ్ణి ప్రేయసిగా భావించి, రచన చేసి, ఒక కొత్తదనం ప్రవేశపెట్టాడు భారతి.

భారతి వర్ణించిన కృష్ణుడు ఒక జీవ చిత్రం.

‘చిలిపి చేష్టల చిన్నవాడు—కన్నయ్య

చెలుల కెంతో యిబ్బంది కలిగించేను’.

అని పాడేటప్పుడూ,

‘చిన్నారి చిట్టి చిలకా—కన్నమ్మా

భాగ్యాల రాసివే.’

అని పాడేప్పుడూ, కృష్ణుడు మన కళ్ళముందు కనిపిస్తాడు.

“కణ్ణన్—ఎన్ సేవకన్” (కన్నయ్య నా సేవకుడు) అనే పాటలో సేవకులు పడే యిబ్బందులు నన్ను పుట్టించేలా వివరించబడ్డాయి. “కణ్ణన్—ఎన్ సేదన్” (కన్నయ్య నా శిష్యుడు) అనే గీతంలో శిష్యుడు కలిగించే యిబ్బందులూ వాటి మూలంగా కవి జ్ఞానం సంపాదించే విషయాన్ని భారతి వివరించాడు.

కృష్ణుడు రాజుగా వచ్చి మనల్ని కాపాడుతున్నాడు. తల్లిగా వచ్చి, సకల సంపదలూ ఇస్తున్నాడు. నద్దురువుగా వచ్చి అబద్ధపు శాస్త్రాలను పరిపారేసి కొత్త జీవితం ప్రసాదిస్తున్నాడు.

ఇక ప్రియుడిగావచ్చే కృష్ణుడు, ప్రేయసి వద్ద మాయలు పన్ని అడుతాడు. అడవిలో కృషుడికోసం వెతుకుతూ వచ్చిన ప్రేయసిముందు క్రూరుడైన వేటగాడిలా సాక్షాత్కరించి, అమెను బాధపడేలా చేసి, ఆ తర్వాత తన నిజరూపం చూపి అమెను సంకోషపెడతాడు.

మరో గీతంలో, కన్నయ్య ప్రేయసి, "ప్రియురాలిని మరచినాడే, దీని నెవరికి చెప్పుదు సఖియా" అని విలపిస్తుంది. చక్కని గీతం.

కొత్త బావలో కృష్ణుణ్ణి ప్రేయసిగా భావించి పాడిన గీతాలలో కూడా భక్తిభావం చూడవచ్చు.

"ప్రసరించే కాంతిని నాకు
పరికించే చూపుని నీకు"

అని మొదలవుతుంది ఒక గీతం.

చిక్కని కవిత్వమే కాక, పాడేందుకు వీలుగా కూడా వుంటుంది. "కణ్ఠన్ పాట్టు." నేడు తమిళనాడులో కన్నయ పాట వినిపించని యిల్లు లేదు, వినిపించని రోజూ లేదు.

తల్లి పరాశక్తి

1910వ సంవత్సరం మొదట్లో అరవిందులు పుదుచ్చేరిలో నివసించడానికి భారతి కోర్చుతూడు. మరి ఆరు నెలలకు, విప్లవ వీరుడు వ.వే.సు. అయ్యరు లండన్ నుంచి పుదుచ్చేరికి వచ్చాడు.

అరవిందులు పాశ్చాత్య సాహిత్యం, భారతీయ సాహిత్యం చదివి. యోగ మార్గంలో పయనించిన జ్ఞాని. వ.వే.సు. అయ్యరు కూడా అలాగే సాహిత్యం బాగా చదివిన విద్వాంసుడు. పాశ్చాత్య సాహిత్యం కూడా చదివిన వాడు. వాళ్ళిద్దరూ విప్లవ మార్గంలో పయనించిన వారే; మాతృదేశపు స్వాతంత్ర్యాన్ని మనసారా కోరిన వారు. వాళ్ళతో సాహిత్యం గురించి మాట్లాడుతూను, కాలక్షిపం కబుర్లు చెప్పుతూను భారతి తన పేదరికపు దుఃఖం మరిచాడు.

ఆ రోజుల్లోనే భారతికి తల్లి పరాశక్తిలో భక్తిభావం కుదిరింది.

దైవాన్ని స్త్రీగా భావించి పూజించడాన్ని పరాశక్తి పూజ అంటారు. భారతదేశపు పాత పద్ధతుల్లో ఇది ఒకటి.

అయిదోయేట తల్లిని కోల్పోయిన భారతికి స్త్రీ పట్ల ప్రత్యేకమైన అభిమానం కలిగింది. 'అమ్మ' అనేమాట వినగానే, ఆయనకి ఉత్సాహం కలిగేది.

తల్లిలేని పిల్లవాడైన భారతిని ఆయన నవతి తల్లి ఎంతో ప్రేమగా చూసేది. ఆ తర్వాత తండ్రిని కూడా కోల్పోయి, కాశీలో నివసించే రోజుల్లో ఆయన్ని వాళ్ళ అత్తయ్య కూడా ఎంతో ప్రేమగా చూసేది.

శ్రీ ఆరవిందులు

ఎట్టయపురంలో చిన్న తనంలో భారతి బడికని బయలుదేరి, పలకా బలపాలు ఎక్కడో పెట్టెసి, మరిచి పాయి, చెరువు గట్టునో తోటల్లోనో కూర్చుని ప్రకృతి సౌందర్యం చూస్తూ తన్ను కాను మరిచిపోయేవాడు. అటువంటప్పుడు తండ్రి కోప్పడ కుండా వుండేలా సవతితల్లి సహక రించేది.

కాశీలో యువకుడైన భారతి కొత్తి వేషభాషలు అవలంబిస్తున్న రోజులవి ఆయన అత్తయ్య భర్త అతను అచార విహితుడని నిరసించేటప్పడల్లా,

అత్తయ్య కుప్పమ్మ అతని ఎఱిసిలిచేది.

కాశీనుంచి దక్షిణాదికి వచ్చి, మదరాసులో ఉద్యోగంలో చేరిన, భారతికి కలకత్తాలో ఉన్న వివేకానందుని శిష్యురాలు నివేదిత్రాదేవి అశీస్సులు లభించాయి. ఎంతో మనశ్శాంతి పొందిన భారతి నివేదిత్రాదేవిని తన గురువుగా భావించుకున్నాడు. స్త్రీ స్వాతంత్ర్యం విషయంలో అసత్తి చూపసాగాడు.

జంతగా స్త్రీల అభిమానాన్ని పొందినా, తల్లి లేని లోటుని తలుచుకున్నప్పుడల్లా భారతి మనస్సులో కలుక్కుమంటూ వుండేది. మరి యిందువల్ల కాబోలు, ప్రపంచానికే యజమానురాలయిన పరాశక్తి తల్లి అంటే ఆయనకి అంతులేని భక్తి యేర్పడింది. ఆ కాంక్షగా ఆయన పరాశక్తిని ఉద్దేశించి పాటలెన్నో వ్రాశాడు. పరాశక్తి యొక్క యితర రూపాలైన కాళి, మారి, పార్వతి, లక్ష్మి, సరస్వతి మొదలైన వారిమీద కూడా పాటలు వ్రాశాడు. అయితే అవి మామూలు స్తోత్రగీతాలు కావు. కొత్త కొత్త భావాలతో, ఉత్సాహం కలిపించేలా వ్రాయబడిన స్తోత్రాలు.

మామూలు మారియమ్మన్ పాటలో కూడా ఆయన, "గుడ్డలు కుట్టరి

చేసేందుకు ఔరముంది, ఒళ్ళు శుభ్రం చేసేందుకు భస్మముంది, స్పటికం శుభ్రం చేసేందుకు సానవుంది, మనసు శుభ్రం చేసేందుకు దోవ లేదే!" అని పాడినప్పుడు, ఆ పాటలోని భావం మన కళ్ళల్లో నిళ్ళు తెప్పిస్తుంది.

ఓం శక్తి శక్తియని చెప్ప—దుష్ట

మనో విరాళాలు చంపు!

అన్నప్పుడు, భారతిలా మనలో కూడా ఆ చెడు తలపులు నశిస్తున్నాయి.

మంచి వీణ నొకటి చేసి

బయట పారవేయదగునె?

చెప్పము శివశక్తి! నాకు

మంచి జ్ఞాన మొసగినావు

శక్తి కూడ ఒసగుము. ఈ

జగతి కోసము బ్రతుక నిమ్ము

చెప్పము శివశక్తి! భూమి

వారముగ బ్రతుకదగునా ?

అని మరో గీతంలో కవి అడుగుతున్నాడు. ఆయన భక్తిలో స్వార్థం లేదు, సొంత లాభం కోసం కాదు ఆయన భక్తి ఈ లోకం లాభం పొంది అభివృద్ధి చెందాలన్నదే తన ఆశయమని భక్తి గీతాలలో కూడా ఆయన తెలియజేశాడు. అనగా, ఇతరుల బాగునే భారతి కోరాడు.

భక్తి గీతాలూ తాత్త్విక గీతాలూ వ్రాయడంలోనే కాదు, పిల్లలకి సులభంగా అర్థమయ్యే గేయాలు వ్రాయడంలోనూ ఆయన గొప్పవాడు. అని మొదలయ్యే

పరిగెత్తి అడారి పాపా—నువ్వు

బద్ధకం మానాలి పాపా

కలిసి మెలిసి అడారి పాపా—ఎవ్వ

రని ఏమి అనబోకు పాపా.

బాల గీతంలో పిల్లలు సాధారణంగా అడిపాడి సంకోషంగా ఉండాలని ఉద్దేశించడం తోపాటు, పిల్లలు చాలామంది ఒకచోట చేరి పోట్లాటలూ అవి లేకుండా కలిసి మెలిసి

వృందవలసిన స్నేహధర్మాన్ని పెంచుతున్నాడు భారతి.

సంఘంలో కనిపించే పేదవాడు, ధనవంతుడు, పైబాతి, కింది జాతి మొదలైన మూఢ విశ్వాసాలను భారతి యీ గీతంలో తూర్పార పట్టాడు.

ప్రపంచంలోని వారందరి ఒకటిగా చూశాడు కవి. ప్రపంచంలోని పనులన్నీ తల్లి పరాశక్తి పనులుగానే భావించాడు. "సోమరితనం తొలగించే సాహసమే శక్తి, మాటలో వెలుగొండే కాంతియే శక్తి!" అని వివరించే ఒక గీతంలో "కళ్ళ ముందు కనిపించే పనియే శక్తి!" అని చేసే పనినే దైవంగా భావించాడు భారతి. మరో గీతంలో, "ప్రపంచంలోని పనులన్నిటినీ సహర్షంగా చేద్దాము" అని, "నందులు శుభ్రం చేసే శాస్త్రం నేర్చేము" అని ఉద్బోధించాడు.

భారతి గీతాలలో చాలావరకు పామరుల నోళ్ళలో నలిగే సులభమైన ఛందస్సులు సులభమైన బాణీలు అనుసరించి వ్రాయబడినవే. తన గీతాలు పుస్తకాలలో మాత్రమే కాకుండా ప్రజల నోళ్ళలో నలిగి, మానవ సమాజాన్ని మార్చడానికి తోడ్పడాలని కవిగా భారతి ఆశయం.

గూఢచారుల బెడద

1911లో దక్షిణాన మణియాచ్చి అనే రైలు స్టేషనులో వాంచి అనే యువకుడు అష్ అనే జిల్లా కలెక్టరుని కాల్చి చంపేసి, తర్వాత తనను తాను కాల్చుకుని కన్ను మూశాడు. ఈ సంఘటన తీవ్ర సంచలనం కలిగించింది. తూర్పుకుడిలో క్రూరంగా ప్రవర్తించిన అష్ ని చంపడానికిగాను పుదుచ్చేరిలో కుట్ర జరిగినట్టు ప్రభుత్వం భావించింది. అందువల్ల భారతి మొదలైన పుదుచ్చేరి దేశభక్తుల్ని బ్రిటిష్ పోలీసు వారు బాధించసాగారు.

రెండు వందల మంది మదరాసు పోలీసులు పుదుచ్చేరి సరిహద్దులో బస చేశారు. భారతి, ప.వే.సు. అయ్యరు, శ్రీనివాసాచార్య - విళ్ళిని కనక బ్రిటిష్ సరి హద్దుల్లోకి తీసుకువచ్చి ఒప్పగించే వారికి వెయ్యి రూపాయల చొప్పున బహుమతి యిస్తామంటూ నోటీసు అంటించారు. పుదుచ్చేరిలో మదరాసు పోలీసుల గూఢ చారులు పలువురు తిరగసాగారు. భారతి మొదలైన వాళ్ళని, ఎక్కడికి వెళ్ళినా, వెంబడించ సాగారు.

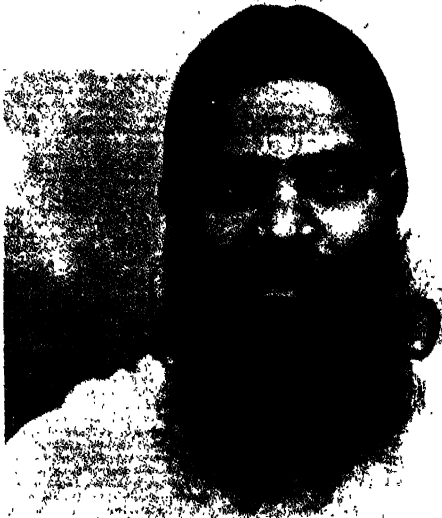
ఎన్నో మారువేషాలలో గూఢచారులు భారతి యింటికి వచ్చేవారు. భారతిని మాటల్లోకి దింపి, ఆయన మనస్సుని పసి గట్టడానికి ప్రయత్నించేవారు. బాంబులు, తుపాకులు మొదలైనవి ఉపయోగించే కుట్రల్లో ఆయనకి భాగం ఉన్నదేమోనని తెలుసుకోవడానికి యత్నించారు.

బాంబులు, తుపాకులు - ఉపయోగించే పద్ధతులలో శారణి నమ్మకం లేదు. అలాంటి ప్రయత్నాలను ఆయన నిరసించాడు కూడా. అయినా పోలీసుల బెడద ఆయనకి తప్పలేదు.

ఒకసారి ఒక పోలీసు గూఢచారి రత్నాల వర్తకుడిగా భారతి వద్దకు వచ్చాడు. అతన్ని చూసిన భారతి, "ఏమయ్యా! నా వద్ద కొన్ని (సాహిత్య) రత్నాలున్నాయి. వాటిని కొనమని మీ సర్కారువారికి సిఫార్సు చెయ్యరాదా? మీ వద్ద పోలీసు డైరీ వుందికదా," అన్నాడు. దణ్ణం పెట్టి అతను కాస్తా తప్పకున్నాడు.

ఇంకోసారి బోడితలా కాషాయ వస్త్రాలతో ఒకతను వచ్చాడు. తాను సాహిత్య ప్రియుడిననీ, పోలీసుల కళ్ళల్లో వడకుండా భారతి పాటలు వినాలనే కోరికతో తాను వచ్చాననీ చెప్పాడు. అతను కూడా గూఢచారి అని ఊహించిన భారతి అతను రావడం కనిపెట్టి. "కుక్క కూడా బ్రతుకుతుంది బ్రతుకు" అని పాడసాగాడు. వచ్చినవాడు నమస్కరించాడు. భారతి నవ్వాడు. "గృహస్థు నమస్కరించాలి. సన్న్యాసి అశీర్వాదించాలి. ఇది కూడా తెలియని ఓ వేషచారి! గొప్పగా బ్రతుకు, నీచ విషయాలు అశించకు." అని చెప్పి పంపించాడు.

వ.వె.సు. అయ్యర్

ఒకసారి ప.వే.సు. అయ్యరు యింటి దొడ్లో నూతిలో మూతగల ఒక జాడీ దొరికింది. అది ఎవరో అందులో వేశారు. అయ్యరు, భారతి మొదలైనవారు ఆ జాడీని అధికారుల వద్దకు తీసుకువెళ్ళి, వాళ్ళ సమక్షంలో దాన్ని పగల గొట్టారు. జాడీలో ఏవో కొన్ని కాగితాలున్నాయి. అయ్యరు, భారతి, నీలకంఠ బ్రహ్మచారి మొదలైన దేశభక్తులు తెల్లవారి నందరినీ చంపాలని పథకం వేసుకున్నట్టుగా అచ్చు వేసిన కరపత్రాలు అందులో ఉన్నాయి. ఇది మదరాసు పోలీసువారి మనుషుల కుట్ర అని అయ్యరూ భారతి నిరూపించారు.

ఇటువంటి చిన్న చిన్న ఔడదలు ఫలించకపోవడంతో, ఫ్రెంచి ఇండియా అధికారుల ద్వారా మదరాసు పోలీసులు కొన్ని కుతంత్రాలు పన్నారు. నిర్దేశించిన ఒకరోజు లోపల పుదుచ్చేరిలో నివసించే పరాయి వారందరూ అయిదు మంది మేజిస్ట్రేట్ల సంతకాలు తీసుకువస్తేనే, పుదుచ్చేరిలో ఉండవచ్చుననే ఒక చట్టం తీసుకు వచ్చారు. భారతి మొదలైన వారికి మాజిస్ట్రేట్ల సంతకాలు లభించవని మదరాసు పోలీసులు అనుకున్నారు!

ప.రా

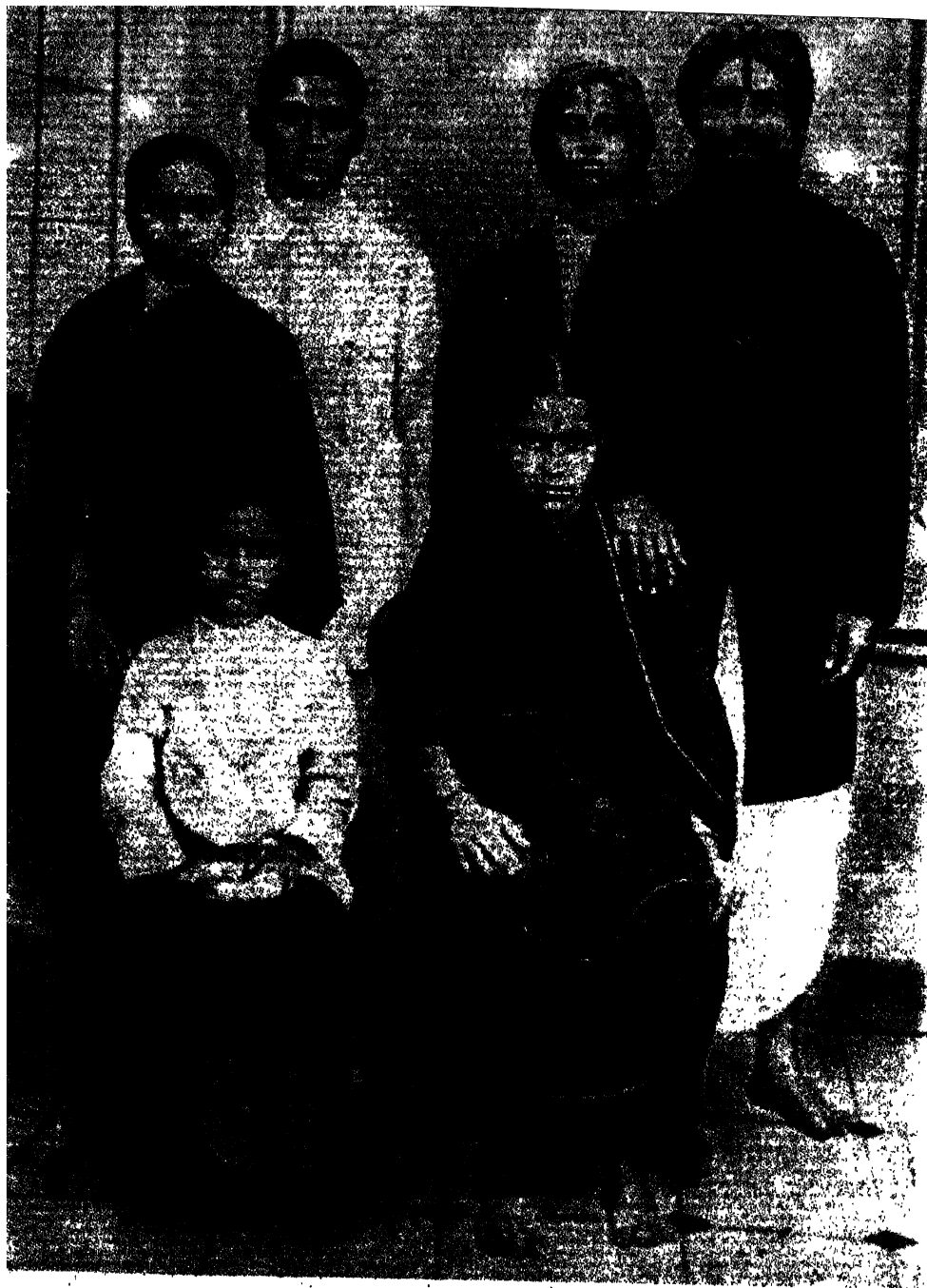

నల్లెయప్పర్

భారతిదాస్

ఈ గౌరవ మేజిస్ట్రేట్ల సంతకాలు ఎలా పొందడమా? అని భారతి మధనపడ్డాడు. అప్పు డాయన కులవై శంకర సెట్టిగారనే ఒక ప్రముఖుడి వద్దకు వెళ్ళాడు. “సెట్టి గారు! మీ రంతా వుండగా మేము పుదుచ్చేరి విడిచిపెట్టి వెళ్ళవలసిందేనా? అని అడిగాడు.

విషయం గ్రహించిన సెట్టిగారు, “ఇంతేగదా! నేనే ఒక గౌరవ మేజిస్ట్రేట్. ఈ సాయం కాలంలోగా మరి నలుగురు మేజిస్ట్రేట్ల సంతకాలు నేను తీసుకు వస్తాను. ఏమీ దిగులు పడకండి. “అన్నాడు. కొండలా వచ్చిన అపద మంచులా కరిగి పోయింది.

సాహిత్య శిష్యులు

భారతి పుదుచ్చేరిలో ఉండే రోజుల్లో, ఆయన్ని తమ సాహిత్య గురువుగా ముగ్గురు యువరచయితలు స్వీకరించారు. వ. రామస్వామి (వ.రా.), కనక సుబ్బ రత్నం ('భారతిదాసన్'), పరవి. సు. నెల్లైయప్ప పిళ్లై - ఈ ముగ్గురూ భారతి బ్రతికి వున్నప్పుడూ మరణించిన తర్వాత కూడా ఆయన సాహిత్య సంపదను లోకానికి పరిచయం చెయ్యాలని కృషి చేసిన ప్రముఖులలో ముఖ్యులు. అందరూ భయపడిన ఆ రోజులలో, సాహసించి నెల్లైయప్ప పిళ్లైయే భారతి గీతాలు కొన్నిటిని సంకలించి విడివిడిగా నాలుగు పుస్తకాలుగా ప్రకటించారు. భారతి మరణించిన తర్వాత ఆయన మహాకవి కాదనీ మామూలు కవి అని కొందరు అభిప్రాయ పడ్డారు. ఈ అభిప్రాయాన్ని ఖండించి, భారతి కవితాశక్తిని వివరించి, ఆయన మహాకవి అని చాటి చెప్పినవాడు వ.రా., భారతిచే ప్రభావితుడైన “భారతి దాసన్”. తమిళ దేశపు సుప్రసిద్ధ కవులలో ఒకరుగా కీర్తి గడించారు.

భారతి, ఆయన భార్య యిద్దరు కుమార్తెలు, ఇతర స్నేహితులు

సాహిత్యంలో కొత్త ప్రయోగాలు

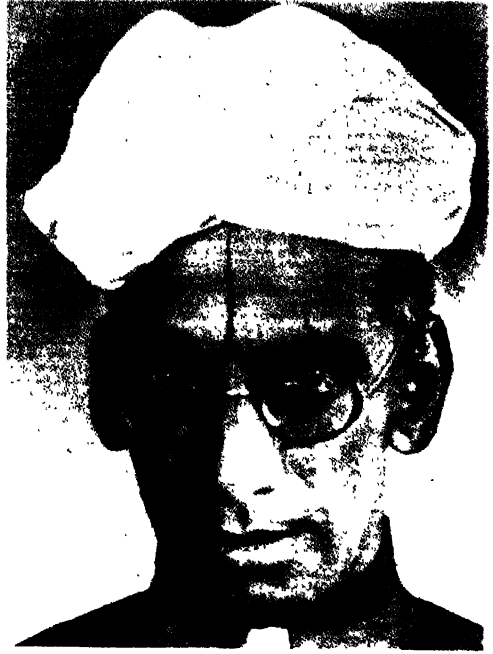
తమిళ పత్రికలు లేకపోవడం వల్లనూ తన పుస్తకాలు అచ్చువేసుకో పోవడంవల్లనూ భారతి 1912 నుంచి మదరాసులాని అంగ్ల పత్రికలకు 'సంపాదకుడికి లేఖలు' వ్రాయసాగాడు. వీటిని అనిఖిసెంటు నడిపే 'న్యూ ఇండియన్ పత్రికా 'కామన్ వీల్' వార పత్రికా, కమ్రూరి రంగ అయ్యంగారు గారి 'హిందీ పత్రికా ప్రకటించేవి.

రాజకీయ, తాత్విక విషయాలు గురించి భారతి వ్రాసిన యీ అంగ్ల లేఖలు 'సంపాదకుడికి లేఖలు' శీర్షిక కోసం వ్రాయబడినవే అయినప్పటికీ, అవి ముఖ్యంగా కూడా రావించాయి. ఇవి భారతి వ్రాసిన అంగ్ల కవితలూ 'అగ్ని అందర్ పాయమ్మ, ఎస్సెస్ అనే రెండు పుస్తకాలుగా వెలువడ్డాయి.

అదృష్టవశాత్తూ, భారతిని ఎంతగానో అభిమానించిన వారిలో ఒకటి. పి. రంగస్వామి అయ్యంగారు 1915లో 'స్వదేశమిత్రన్' అధిపతి సంపాదకులు అయ్యారు. పుదుచ్చేరిలో పేదరికంతో భారతి బాధపడుతున్నట్టు తెలుసుకున్న స్వదేశమిత్రన్ వ్యాసాలు వ్రాయమని ఆయన భారతిని కోరాడు. అంతేకాక భారతి వ్రాసిన వ్రాయక పోయినా నెలనెలా 30 రూపాయలు ఆయన భారతి మనిషియైన ద్వారా పంపబడు తుందని రంగస్వామి అయ్యంగారు తన ఔదార్య తెలియజేశాడు.

స్వదేశమిత్రన్ భారతి. వ్రాయసాగిన కొలి వ్యాసాలు 'తరాసు' (తాన అనే పేరుతో సంకలించబడ్డాయి. ప్రతిరోజూ జరిగే సంఘటనలు ఆధారం చేసుకు మనతో ప్రతిరోజూ మెలిగే మనుష్యుల్ని చిత్రమూ, సజీవమైన వాక్చిత్ర

సంతరించడంలో తనకు శక్తి కల
దన్న విషయాన్ని 'తరాసు' ద్వారా
భారతి తెలుసుకున్నాడు. 'తరాసు'
ననుసరించి "పిడుగుల పాఠశాల",
"సముద్రం వంతెన మీద" మొద
లైన వాక్చిత్రాలు వెలువడ్డాయి.
వీటిలో మానవుల వర్ణన, వారి
ఆలోచనా ధోరణి, మాటల తీరు,
వారి గొప్పతనం అల్పత్వం మొద
లైన వాటిని కళ్ళకి కట్టినట్లుగా
ఆయన తెలియజేశాడు. తన
మిత్రుల కందరికీ ముద్దు పేర్లు
పెట్టి వాళ్ళకి తమిళ సాహిత్యంలో
శాశ్వత కీర్తి సంపాదించి పెట్టాడు.
ఎప్పుడూ ఆయనలో వేదాంత
విషయాలు చూట్లాడే ఒక మిత్రుడు
"బ్రహ్మరాయ అయ్యారు"
అయ్యాడు. నాలుగిళ్ళను దాటి.

ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు

వినిపించే బ్రహ్మరాయ అయ్యరు మాటలు "పిడుగుల పాఠశాల" అయినాయి. తెల్లని
ఎలుకలు పెంచే ఒక మిత్రుడు "పిల్లెలుక చెట్టియారు" అయ్యాడు. అద్దె డబ్బు
అడగడానికని వచ్చి, భారతి పట్ల ఎంతో గౌరవంగా మెలిగి, చివరికి అద్దె బాకీని
అడక్కుండానే తిరిగి వెళ్ళే యింటి యజమాని "అముదం చెట్టియారు" అయ్యాడు.

పరమ సాధువైన ఒక గుడి అర్చకుడు "కొంకణ భట్టర్" అయ్యాడు. సంఘ
సంస్కరణలు, స్త్రీల స్వాతంత్ర్యం గురించి ప్రసంగించే వేదవల్లి. అమ్మో ఆ పేరు
తోనే ప్రత్యక్షమై పురుషుల్ని తూర్పార పట్టింది. పుదుచ్చేరిలో పూర్వమున్న సముద్రపు
వంతెన మీద కూర్చుని మిత్రులు చెప్పకునే లోకాభిరామాయణం భారతికి పెక్కు
వ్యాసాలను సామగ్రి సమకూర్చింది. తాను కవి మాత్రమే కాక, తమిళ వచన
రచనలో కొత్తదనం ప్రవేశపెట్టిన వాడని కూడా భారతి గ్రహించాడు.

“కవిరాజు కమ్మరి”

“కదై క్కొత్తు” “(కథా గుచ్చం)”, “నవ తంత్ర కథలు” మొదలైన హాస్య రస ప్రధానమైన కథలు ఈ రోజుల్లో వెలువడ్డాయి. “కదై క్కొత్తు”లోని ‘కవిరాజు కమ్మరి’ అనే కథలోని సారాంశం ఇది :—

ఒక రోజు ఒక కవిరాజు ఏధి గుండా వెడుతున్నాడు. ఆ ఏధిలో ఒక కమ్మరి కొలిమి. కమ్మరి పాట పాడుతున్నాడు. ఆ పాట ఆ కవి వ్రాసింది. ఎంతో సంతోషంగా పాట వింటాడు కవి తన పాటలు ప్రజల నోళ్ళలో నలుగుతున్నందుకు సంతోషించాడు. కాని ఉన్నట్టుండి కవి ముఖం కందగడ్డ అయింది, కవి వ్రాసిన పాటలోని మాటల్ని మార్చివేసి కమ్మరి తన యిచ్చ వచ్చినట్టుగా పాడుతున్నాడు.

వెంటనే కవి కొలిమి వద్దకు వెళ్ళాడు. కమ్మరి వాడే పనిముట్లని చిందర వందర చేశాడు.

“ఏవర్రా పిచ్చివాడా! నా పని ముట్లని చిందర వందర చేశావు! అవి నా బతుకు తెరువు.” అన్నాడు కమ్మరి

“బాబా! ఇందాక నువ్వు పాడిన పాట వ్రాసిన కవిని నేను. నా పాటను నీ యిచ్చ వచ్చినట్టు పాడి ఖూనీ చేశావు పాటలోని మాటలు నా బతుకు తెరువు.” అని కవి కమ్మరికి పాతం చెప్పాడు.

కవితల్ని క్రమం తప్పకుండా సరిగ్గా చదవాలని ఈ విధంగా భారతి తెలియ జేశాడు.

“వర్ధిల్లు మా యువకుడా!”

1918, నవంబరులో భారతి పుడుచేరి నివాసం ముగిసింది. పెద్ద చెరసాల వంటి పుడుచేరి నుంచి ఆయన బయట పడ్డాడు. ఆయన్ని ఖైదుచేసి, 24 రోజులు చెరసాలలో ఉంచి ఆ తర్వాత విడుదల చేశారు. తిరునెల్వేలి జిల్లాలో తమ అత్తవారి ఊరు కడయం అనే గ్రామంలో ఆయన నివసించసాగాడు.

పదేళ్ళకు తర్వాత బ్రిటిష్ ఇండియాలో స్వతంత్రంగా తిరగసాగిన భారతి తన రచనల నన్నిటినీ సేకరించి వాటిని 40 భాగాలుగా అచ్చువేద్దామని అభిలషించాడు. అందుకు ఒక పథకం కూడా తయారు చేశాడు. వడ్డీకి తనకు ధన సహాయం చేయవలసిందిగా కోరుతూ మిత్రులకు లేఖలు వ్రాశాడు. కాని ఎదురు చూసినట్టుగా డబ్బు సేకరించ లేకపోయాడు. అందువల్ల తన రచనల్ని అచ్చువేసుకోవాలనే కోరికను ఆయన వదులుకున్నాడు.

భారతి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వాన్ని బహిరంగంగా విమర్శించడం వల్ల, ఆయనకి సహాయం చేస్తే తామూ ప్రభుత్వంవారి కోపానికి పాల్పడతామేమోనని పలువురు భయపడ్డారు.

మహాత్ముడికి శుభాకాంక్షలు

1919, మార్చి నెలలో భారతి ఉన్నట్టుండి మదరాసుకి వచ్చాడు. మళ్ళీ అక్కడ ఏదైనా ఉద్యోగం దొరుకుతుందేమోనని అతతో కాబోలు వెళ్ళివుంటాడు.

అప్పుడు గాంధీ మహాత్ముడు మదరాసు వచ్చాడు. సహాయ నిరాకరణోద్యమం అనే ఒక గొప్ప ఉద్యమాన్ని ఆయన తలపెట్టాడు.

యుద్ధమార్గం నిరసించావు" అని "దానికంటెను శక్తివంతము ధర్మ మార్గము" అని గాంధీజీ అహింసా మార్గాన్ని కవి ప్రశంసించాడు. పైగా, గాంధీ మహాత్ముని "సహాయ నిరాకరణోద్యమంవల్ల ఇండియా భవిష్యత్తుని ఊహించి, వైరం మరచి వసుధ వర్ధిల్లగా సన్మార్గ మిదే!" అని దూరదృష్టితో చెప్పాడు.

మహాత్మాగాంధీని మరో గీతంలో కూడా ప్రశంసించాడు. "భారతమాతా నవరత్నమాలై" అనే గీతంలో, "హని తలపెట్టని మాతృదేశపు ఉద్యమం ద్వారా అభివృద్ధిని" సాధించే మహనీయుడని,

వేడియు చలియు అత్యుక్త లేవు
బడలికయు పతనము భక్తులకు లేవు,
ప్రారంభింతము ధర్మ యుద్ధము!
అన్నాడు గాంధీ, గౌరవ పాత్రుడు .

అని ప్రశంసించాడు.

తిలక్ శిష్యుడుగా ప్రసిద్ధి కెక్కిన భారతి, తిలక్ తర్వాత దేశానికి నాయకత్వం వహించిన గాంధీజీని, మనసారా ప్రశంసించాడు.

మళ్ళీ మదరాసులో

1920 చివరలో భారతి స్వదేశ మిత్రులలో మళ్ళీ చేరాడు. అక్కడ ఆయనకి విశిష్టమైన గౌరవం లభించింది. మామూలు పనులతో పాటు ఆయన మళ్ళీ కథలు, వ్యాసాలు, సంగ్రహవార్తలు మొదలైనవి వ్రాశాడు.

భారతి తిరువల్లిక్కేణలో సింగప్పెరుమాళ్ కోయిల్ విధిలో ఒక యింట్లో ఉండేవాడు. అదే ఆయన చివరిసారిగా ఉన్న యిల్లు.

మదరాసు తిరువల్లిక్కేణలో భారతి తన
చివరి రోజుల్లో నివసించిన యిల్లు

ఆ రోజుల్లో అన్నమాట, భారతికోసం ఆయన పాత మిత్రుడు నీలకంఠ బ్రహ్మచారి వచ్చాడు. విప్లవ ఉద్యమంలో పాల్గొన్న నీలకంఠన్ చాలాకాలం చెరకాలలో ఉన్నాడు. చెరకాలనుంచి విడుదల అయిన తర్వాత కూడా, ఆయన తీవ్రవాదిగానే ఉండేవాడు. ఆయన్ని చూసి అందరూ తప్పుకునేవారు. రాబడి యేమీ లేకపోవడంతో, ఆయన పస్తులుండేవాడు.

భారతి యింట్లో లేడు. నీలకంఠుని విషాదగాథ విన్న భారతి కుమార్తె శకుంతల తనవద్ద వున్న రెండవాయి ఆయన కిచ్చింది. దాంతో కడుపు నింపుకుని, భారతి యింట్లో వున్న సమయం చూసి ఆయన మళ్ళీ వచ్చాడు. "స్వామి! నేను భోజనం చేసి మూడు రోజులయింది!" అని భారతితో అన్నాడు, బాధగా.

భారతి మనస్సు వికలమై పోయింది. "ఏమి లోక మిది! దేశ భక్తు లిలా తిండికి బాధపడవలసిందేనా!" అని బాధ పడ్డాడు. అప్పుడు పక్కనున్న వారివద్ద అయిదు రూపాయలు అప్పు తీసుకుని, అది యిచ్చి ఆయన్ని పంపించాడు.

“భారత జాతి వర్ధిల్లాలి!”

దేశంలో ప్రజలు ఇలా అకలితో అలమటించవలసిందేనా? అందులోనూ దేశం కోసం అనువులు అర్పించడానికి సాహసించిన దేశభక్తులు ఇలా పస్తులుండ వలసిందేనా? ఇది తలకుని భారతి మరీ బాధ పడ్డాడు. తత్ఫలితంగా అద్భుతమైన గేయం ఒకటి వెలువడింది.

“భారత జాతి వర్ధిల్లాలి!” అనే ఆ గేయంలో, ప్రపంచం ముక్కుమీద వేలు వేసుకునేలా భారతీయులు సాటిలేని ఒక సమాజాన్ని స్థాపిస్తారని భారతి పేర్కొన్నాడు. మదరాసు బీచిలో జరిగిన బహిరంగ సభలో ఆయన చివరి గేయం ఇదే!

పల్లవి

భారతజాతి వర్ధిల్లాలి వర్ధిల్లాలి

భారతజాతి వర్ధిల్లాలి! జయజయ

(భారత)

అనుపల్లవి

ముప్పయి కోట్ల జన సమూహం
సమగ్రత తీడి ప్రతి రూపం
పాటి యెరగని జన సమూహం
జగతికే ఒక అపురూపం.

(భారతి)

1. మనుషుల తిండిని మనుషులే
అపహరించే అలవాటు ఉండేనా!
మనుషుల బాధలు మనుషులు
ఊరక చూసే అలవాటు ఉండేనా? - ఇక
దేశంలో ఉండేనా? మనలో
నెలకొని ఉండేనా?

.....(భారత)

2. ఇక ఒక ధర్మం నెలకొల్పుదాం
అహరహమూ దాన్ని పాలిద్దాం
ఎవరికైనా తిండి కరువైతే
జగతినే మరి కల్పి వేద్దాం.

.....(భారతి)

3. అందరిదీ ఒకే కులం ఒకే జాతి
అందరూ భారత దేశీయులు
అందరూ సమధర్ములు సమానులు
అందరూ ఈ దేశపు రాజులు
మన మందరం ఈ దేశపు రాజులం
మన మందరం ఈ దేశపు రాజులం.

మహాకవి భారతిలోని భావ సంపద అంతా వీరావేశంతో పెల్లుబిడి పైకి వచ్చిన
యీ కవిక తమిళ భాషలోని గొప్ప కవికలలో ఒకటి.

ప్రస్తుతం భారతిని 'అమరుడు' అనడం ఎంతైనా తగి వున్నది 'మనిషికి
మరణంలేదు' అని, 'అతను శాశ్వతుడు' కావచ్చుననీ అయిన పదే పదే వ్రాశాడు;
చెప్పాడు. ఈ సందర్భంలో, యముణ్ణి కూడా నిర్లక్ష్యం చేస్తూ అయిన ఒక గేయం
వ్రాశాడు. మనిషి ప్రాణాలు తీసుకు పొయ్యేవాడు యముడు అతనితో భారతి
అన్నాడు గదా —

యముడా! గడ్డి పోచగా బావిస్తున్నాను నిన్ను
నా దగ్గరికి రా, కాళ్ళతో తొక్కుతాను నిన్ను.

అయన యముణ్ణి అలా నిర్లక్ష్యంగా చూశాడు
 “పూర్వం, సర్వేశ్వరా అంటూ అలమటించిన
 ఆ గజేంద్రుడి (ఏనుగు) ప్రాణాన్ని
 హరించేందుకు నువ్వు మొసలి రూపంలో వెళ్లి
 చివరికి హరించలేక పోయావు, మొసలియే
 ప్రాణం విడిచింది, మార్కండేయుడి
 ప్రాణాన్ని హరించేందుకు ప్రయత్నించి నువ్వు
 పడిన పాట్లు అప్పుడే మరిచి పోయావా?”
 అని యీ కవితలో భారతి పేర్కొన్నాడు.
 తన అంతిమ కాలం దగ్గర పడిందన్న
 విషయాన్ని అయన ఊహించినట్లున్నాడు.

ప్రతిరోజూ భారతి తిరువల్లిక్కేణి పార్వ
 సారథి స్వామివారి ఆలయానికి వెళ్ళి దేవుణ్ణి

1920లో భారతి -

కామిక్కుడిలో తీసిన ఛాయా చిత్రం

ఏనుగు కాలికింద భారతి

సేవించి వచ్చేవాడు. వట్టిచేతులతో వెళ్ళేవాడు కాదు. కొబ్బరికాయ, పళ్ళు తినుకు
 వెళ్ళేవాడు. వాటిని అయనే స్వామివారికి నైవేద్యం పెట్టి, గుడిలో వున్న యేనుగుకి
 కొబ్బరికాయా పళ్ళూ పెట్టేవాడు. ఏనుగు దగ్గరికి నిర్భయంగా వెళ్ళి, “మిత్రుడా!
 నేను భారతిని వచ్చాను” అని దాంతో మాట్లాడుతూ అవి యిచ్చేవాడు. ఏనుగు
 అయన్ని బాగా గుర్తుపట్టి కొబ్బరికాయా పళ్ళూ గ్రహించేది.

1921 జూనులో ఏనుగు మదమెక్కి వుంది. దాన్ని గుడి ప్రాకారానికి ఒక
 పక్కగా ఇనుప గొలుసులతో కట్టి వుంచారు.

రోజూ వచ్చేటట్లుగా, భారతి కొబ్బరికాయా పళ్ళతో ఏనుగు వద్దకు ఆ రోజూ
 వచ్చాడు. “ఏనుగు మదంతోవుంది; దగ్గరికి పోవద్దు” అని అక్కడున్నవారు కేకలు
 పెట్టారు. కాని అయనకి వినిపించలేదు. కొబ్బరికాయా పళ్ళతో ఏనుగుని సమీ

వించాడు. ఎక్కడో చూస్తున్న ఎనుగు తలను తిప్పింది. తలను తిప్పిన ఎనుగు తొండం భారతికి తగిలింది, దుర్బల శరీరుడైన భారతి కింద పడ్డాడు. తల మీద ఒక గాయం, ఒళ్ళు రాచుకు పోయింది. భారతి మూర్ఛపొయ్యాడు.

ఎనుగు కాలి కింద భారతి పడి వుండడం చూసిన జనులు కుయ్యో మొర్రో అంటూ అరిచారు. ఆయన్ని అక్కడినుంచి తీసుకు వచ్చే ధైర్యం ఎవరికీ లేక పోయింది. కింద పడిపోయిన భారతిని ఎనుగేమీ చెయ్యలేదు. ఆయన తన మిత్రుడని అది తెలుసుకుంది కాబోలు! అది కనక అనుకొని వుంటే, భారతిని తొండంతో పైకెత్తి, కింద పడేసి రాచి, కాళ్ళతో తొక్కి హింసించి వుండవచ్చు. కాని అలా యేమీ చెయ్యలేదు.

చూసినవారంతా మదపుటెనుగుని సమీపించడానికి భయపడ్డ అ తరుణంలో, భారతి మిత్రుడు కువలై కణ్ణన్ యీ సంగతి తెలుసుకున్నాడు. తన లావు పాటి శరీరాన్ని మోసుకుంటూ, పరుగు పరుగున వచ్చాడు. ముందు వెనకలు చూడలేదు. ఎనుగు కాళ్ళ వద్దకు వెళ్లాడు. భారతిని బుజాన వేసుకుని, బయటికి వచ్చాడు. అప్పుడూ ఎనుగు ఏమీ చెయ్యలేదు; ఊరికే చూస్తూ నిలబడింది.

“వీర యోధుడు కువలైయూర్ కణ్ణన్ అనువాడు” అని భారతి ప్రశంసించిన కువలై కణ్ణన్ భారతిని కాపాడాడు తర్వాత అయన్ని రాయపేట అస్పత్రికి తీసుకు వెళ్ళారు.

గాయాలు నయమై భారతికి కులాసా చిక్కెందుకు కొన్ని రోజులు పట్టింది. ఎనుగు దెబ్బ వల్లనే భారతి కన్నుమూసినట్లుగా ఇప్పటికీ కొందరు భావిస్తున్నారు. కాని యిది నిజం కాదు.

కొలుకున్న భారతి, “కొయిల్ యానై” (గుడి యేనుగు) అనే ఒక వ్యాసం కూడా వ్రాశాడు. అనుకుని వుంటే అ యేనుగు తనను సులభంగా పైకెత్తి కింద పడేసి హింసించి వుండేదని ఆయన యీ వ్యాసంలో వ్రాశాడు.

ఎనుగు సంఘన జరిగి, కొలుకున్న తర్వాత కూడా, అ యేనుగుకి భారతి కొబ్బరికాయా పళ్ళూ పెడుతూ వచ్చినట్లు భారతి చిన్న కుమార్తె శకుంతల వ్రాసింది. అ తర్వాత, భారతి ఉద్యోగానికి వెళ్లేవాడనీ, పూర్వంలా జాతీయ ప్రసంగ చేసేవాడనీ, బీచికి వెళ్ళేవాడనీ, సభలలో మాట్లాడుతూను పాడుతూను సంకోషంగా ఉండేవాడనీ శకుంతలగారు పేర్కొన్నారు.

తమ “కాలన్ పాటు”లో (యముడి పాట) సర్వేశ్వరా అంటూ గజేంద్రుడనే యేనుగు అలమటించిన విషయాన్ని భారతి యముడికి గుర్తు చేశాడు గదా! ఎనుగు రూపంలో వచ్చి భారతి ప్రాణాలు హరించేందుకు యముడు సాహసించలేదు కాబోలు.

చివరి రోజు

కాని మరణ సమయం దగ్గర పడినప్పుడు, ఏదో ఒక విధంగా యముడు రాక తప్పదు.

వినుగు దెబ్బ సంఘటన జరిగిన రెండు నెలలకి భారతికి బంక విరోచనాలు పట్టుకున్నాయి.

చివరి ఘడియలు దగ్గర పడాయని గ్రహించాడో యేమో, ఆయన మందు పుచ్చుకోవడానికి నిరాకరించాడు. ఆయన మరీ బలహీనుడయ్యాడు. కాని ఆయన మొండిపట్టు మాత్రం మానలేదు. భార్య చెల్లమ్మ ఎంతో చెప్పి చూసింది. ఇరుగు పొరుగు వాళ్ళూ చెప్పారు. అయినా మందు పుచ్చుకోవడానికి భారతి ఒప్పుకోలేదు.

భారతి ఎంతగానో గౌరవించే మిత్రుడు ప.వే.సు. అయ్యరు కూడా భారతితో ఇలా అన్నాడు. "భారతి! నువ్వు మందు పుచ్చుకోనని మొండిపట్టు పట్టావుటగాదా! మందు పుచ్చుకుని నయం చేసుకోవద్దా?" అయినప్పటికీ భారతి సమ్మతించలేదు.

1921, సెప్టెంబరు 11 సాయంకాలం భారతి అరోగ్య పరిస్థితి యేమీ బాగా లేదు. ఆయన మగతగా ఉన్నాడు.

భారతి మిత్రుడు నీలకంఠ బ్రహ్మచారి, పరలి చు. నెల్లైయప్పర్ మొదలైన వారూ, భారతి బంధువు కి. లక్ష్మణ అయ్యరూ దిగులు పడుతూ భారతి యింట్లో వున్నారు.

వాళ్ళ ప్రయత్నం వల్ల ఒక డాక్టరు వచ్చాడు. భారతిని చూసి, ఇప్పుడెలా వుంది మీ ఒంట్లో? అని అడిగాడు. భారతికి కోపం వచ్చింది. "ఎవరికి ఒళ్ళు బాగాలేదు? నేను బాగానే వున్నాను. మీ కందరికీ మరేమీ పనిలేదా?" అని విసుక్కున్నాడు. గత్యంతరం లేక వచ్చిన డాక్టరు వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ రాత్రి భారతి భార్య చెల్లమ్మ కూతురు శకుంతలను దగ్గరికి పిలిచి, "నాన్నకు నువ్వు మందిస్తే, పుచ్చుకుంటారేమో" అంది. మందు తీసుకువచ్చి తండ్రికి యిమ్మని చెప్పింది. భారతికి ముద్దుల కూతురు శకుంతల. మనక చీకట్లో మండిస్తున్నట్టుగా అనుకుని, పక్కనున్న బాల్లీ నీళ్ళు తండ్రికిచ్చింది శకుంతల. మండు వద్దన్నాడు భారతి. అయినా ఎమనుకున్నాడో యేమిటో, వెంటనే గ్లాసు తీసుకుని ఒక గుక్కెడు తాగాడు. "అమ్మా, సువ్విచ్చింది మందు కాదు, బాల్లీ నీళ్ళు!" అన్నాడు. మళ్ళీ ఆయనకి మందివ్వడానికి శకుంతలకు మనస్కరించలేదు. ఆ మె హాలులోకి వెళ్లి పడుకుంది.

భారతి మగతగా ఉండేది, తెలివి వస్తుండేది. తెలివిగా ఉన్న సమయంలో ఆయన నీలకంఠ బ్రహ్మచారితో, "హమానుల్లా తాను గురించి ఒక వ్యాసం వ్రాసి, రేపు అఫీసుకి తీసుకు వెళ్లాలి" అని చెప్పాడు. అప్పుడు అప్తనిస్తానుని హమానుల్లా తాను పరిపాలిస్తూ వుండేవాడు; బ్రిటిష్ వాళ్ళకి పరమవిరోధి. మహా సాహసవంతుడు.

భారతి చెప్పిన యీ మాటలే ఆయన చివరి మాటలు. ఆ మరునాడు తప్పకుండా తాను అఫీసుకి వెడతానని ఆయన అన్నాడు.

కాని ఆ రాత్రు, సుమారు ఒకటిన్నరకు భారతి కాళ్ళతంబు కన్ను మూశాడు.

తెల్లవారింది

భారత మరణవార్తను మిత్రులకు తెలియజేశారు. వీరిలు దురైస్వామి అయ్యరు, హిందీ ప్రచారకులు వి. హరిహర శర్మ, నీలకంఠ బ్రహ్మచారి, వి. చక్కరై సెట్టి, సురేంద్రనాథ్ ఆర్యా, మండయం శ్రీనివాసాచార్య, కృష్ణస్వామి శర్మ మొదలైన వారు భారతి భౌతిక దేహాన్ని మోసుకువెళ్లి, కృష్ణాంపేట శ్మశానంలో దహనం చేశారు. దహనం చేసేందుకు ముందు భారతిని గురించే మిత్రులు తమిళంలోనూ తెలుగు లోనూ ఉపన్యసించారు. మొత్తం ఇరవైమంది గుమిగూడారు.

తమిళ బాషకు గౌరవమూ, తమిళులకు కొత్త జీవమూ, తమిళనాడుకి కొత్త మార్గమూ చూపిన మహాకవి జీవితం ఇలా ముగిసింది.

భారతి-ఒక లక్ష్యం

భారతివద్ద నుంచి యువకులు నేర్చుకోవలసిన విషయాలు ఏమిటి ?

ముఖ్యంగా మూడు.

దేశాభిమానం, జాతి మత భేదాలను పాటించకపోవడం, స్త్రీ స్వాతంత్ర్యం-ఇవే.

దేశాభిమానం అంటే దాని కూకటి వేళ్ళయిన మాతృభాషాభిమానమూ మాతృ దేశాభిమానమూ కలిగి వుండడం. "నా తల్లిదండ్రులు నవ్వుతూ పాడుతూ నివసించిరి యీ దేశంలో" అన్నాడు భారతి. "తమిళనాడని వినగానే సంకోష మనే తేనె ప్రవిస్తుంది చెప్పంలో" అని తమిళ దేశాభిమానమును ఆయన ఉద్బోధించాడు. మాతృభాష అయిన తమిళ భాషను కూడా ఆయన ప్రశంసించాడు. మాతృభాష, తమిళనాడు, భారతదేశం ఇవన్నీ సమపాళ్ళలో చక్కగా కలిసిన దేశ భక్తియే భారతి దేశభక్తి.

భారతి దేశంలో బీదా బిక్కి అందరికీ జాతిమత భేదాలు లేకుండా సకల సౌఖ్యాల్లా కలగాలని భారతి ఆశించాడు. అంటరాని తనం నశించాలని గాంధీజీ ఉద్యమం మొదలు పెట్టడానికి మునుపే, భారతి అంటరాని వారనబడే వారికి స్నేహితుడై సంచరించాడు; సంప్రదాయాలను కాదని వాళ్ళతో కలిసి భోజనం చేశాడు.

పుట్టుకచే ఎక్కువ తక్కువలు పాటించడం పాపమన్నాడు భారతి. అలాగే, మతం కారణంగా భేదాలు పాటించడాన్ని కూడా ఆయన నిరసించాడు. అన్ని మతాలు గౌరవించదగినవే అని పేర్కొన్నాడు. యేసు క్రీస్తు గురించి, అల్లా గురించి కవితలు వ్రాశాడు.

సమాజంలో నగానికి సగంమంది స్త్రీలు; అలాంటప్పుడు, స్త్రీలని బానిసలుగానే చూస్తున్నంత కాలం, దేశానికి స్వతంత్రం లభించినా, అది సగం స్వతంత్రమే అవుతుందన్న నివేదితాదేవి మాటలు ఆయన మనస్సులో బాగా నాటుకున్నాయి. "స్త్రీని పరిభవించు పాడు బుద్ధిని బుగ్గీ చేశాము" అనీ, "స్త్రీ పురుషులు సమాన మంటూ బ్రతికెద మీ దేశంలో" అనీ గొంతెత్తి పాదాడు భారతి;

"తమిళుడా, దైవాన్ని నమ్ము" అని గట్టిగా చెప్పిన భారతి, దైవం సోమరి పాతులకు సహాయం చెయ్యదనీ అన్నాడు. మూఢాచారములు, గుడ్డి నమ్మకాలు మొదలైన వాటిలో మగ్గడాన్ని ఆయన నిరసించాడు. కాలానికి అనుగుణంగా సంఘంలో మార్పులు రావాలనీ, కొత్త శాస్త్రాలు ఏర్పడాలనీ ఉద్బోధించాడు.

ఏ విషయం చెప్పాలనుకున్నా, ఎంత గందరగోళంగా కనిపించే పరిస్థితిని చివరించాలనుకున్నా, మనస్సులో భీతి కలిగేలా భారతి చెప్పాడు. ఎప్పుడూ సాహసమూ విశ్వాసమూ కలిగేలా వ్రాసేవాడు; చెప్పేవాడు. యువకులు ఆయనవద్ద నేర్చుకో వలసిన ముఖ్య విషయమిది. ఎప్పుడూ ఉత్సాహంగా, అత్యు విశ్వాసంతో సంచరించే వాడు. అందువలనే భవిష్యత్తులో కలగబోయే సాభాగ్యాన్ని ఆయన దూరదృష్టితో చెప్పగలిగాడు.

ఋజు ప్రవర్తన, సాహసం, మాటలో స్పష్టత మొదలైనవి భారతికి అలంకారాలు. అన్యాయాన్ని చూసి సహించలేక పోయేవాడు; దానికి భయపడి దాక్కునేవాడుకాదు. కీడుని కనక చూస్తే దాన్ని "ఎదుర్కొని నలిపి వేయుము పాపా" అని ఆయన ఉపదేశించాడు.

అత్యు విశ్వాసం గుండె బలం కలిగిన వాడైనా, భారతి నిగర్వి. ఎప్పుడూ ఈ ప్రపంచం గురించి అలోచించేవాడైనా, అందరికీ అందుబాటులో ఉండేవాడు. పిల్లలంటేనూ పరమాత్ముడంటేనూ మహా ప్రేమ.

అంతేకాదు; మనుష్యుల్ని కాక కాకి, పిచ్చుక మొదలైన వాటిని కూడా ఆయన ప్రేమించాడు. "కడలి కొండా మా సమూహం" అని ఆయన ఎలుగెత్తి చాటాడు.

అయన ఒక నిమిష మైన ఊరికే ఉండేవాడు కాదు. చురుకుతనం, అలసట యెరగని పరిస్థితు అయనకున్న సంపద.

అయన రచనల్ని చదివితే మనకు కలిగేవి ఆ ఉత్సాహం, చురుకుతనం, పరిశ్రమలో శ్రద్ధ మొదలైనవి.

భారత దేశవాసులు ఉన్నతస్థితిలో జీవించాలని భారతి ఎన్నో కలలు కన్నాడు. వాటిలో కొన్ని యిప్పటికే నిజమైనాయి. మిగిలినవి కూడా నిజమయ్యేందుకు యువకులు పాటుపడాలి.

భారతి కన్న కలలన్నిటినీ తెలియజేసే ఒక చిన్న గేయంతో పుస్తకం ముగిద్దాం.
దృఢమైన నిశ్చయం కావాలి

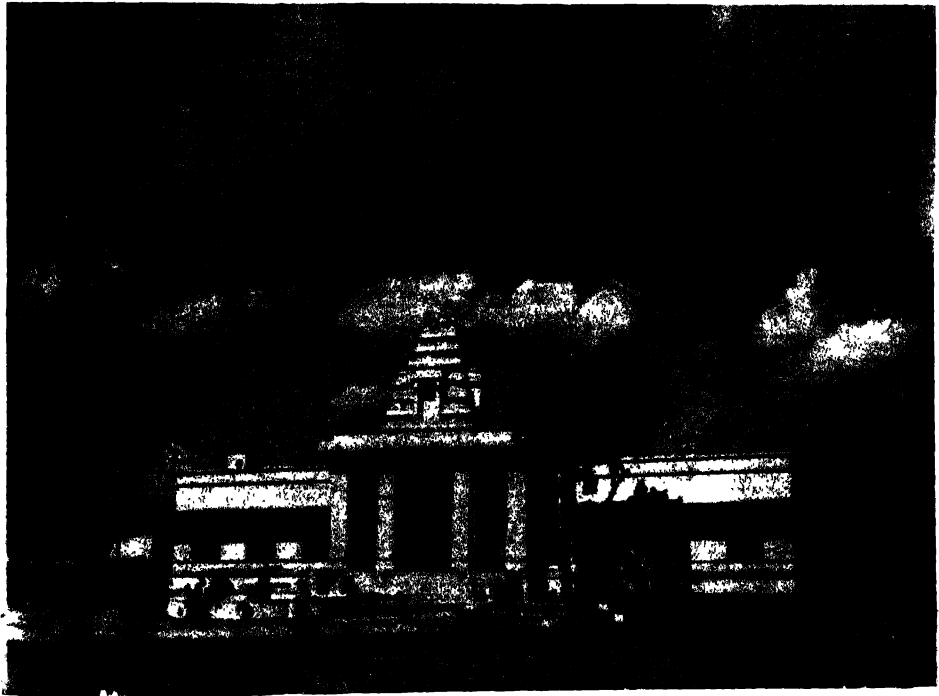
మాటలో మాధుర్యం కావాలి

తలపు మంచిది కావాలి

అనుకున్నది చేతికి కావాలి

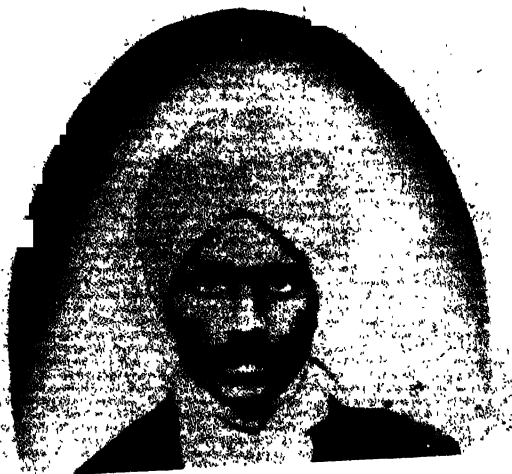
కన్న కల నిజం కావాలి

ఎట్టయ్యారంలోని భారతి స్మృతి మండపం

చేజిక్కునది త్వరలోన కావాలి
 ధనమూ సౌఖ్యమూ కావాలి
 ధరణిలో కీర్తి కావాలి
 కళ్ళు తెరిచి చూడాలి
 కార్యంలో శ్రద్ధ కావాలి
 ప్రీతికి స్వాతంత్ర్యం కావాలి
 దేవదేవుడు కాపాడాలి
 దేశానికి లాభం కలగాలి
 స్వర్గమిక్కడ కనిపించాలి
 సత్యం నెలకొనాలి
 ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్ ఓమ్.

భారతి, భార్య చెల్లమ్మతో

డి. శివారావు గారికి
 శుభాకాంక్షలు

C. Subrahmanya Murthy

